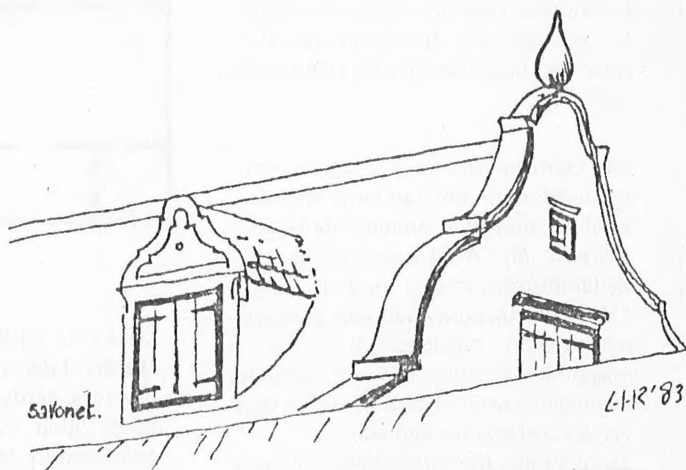
STICUSA
KNIPSELKRANT 26

uit „Progreso"

Inform. blad van de Stichting Progreso Antiyano, Regionale Welzijnsstichting voor Antillianen in Brabant en Limburg. Dec. 1983 7e jaargang nr. 10

LANDHUIZEN OP CURACAO (1)

Een vakantie op de Nederlandse Antillen bracht mij er toe om een aantal artikelen te schrijven over Curacao. Voornamelijk heb ik me beziggehouden met de landhuizen op Curacao, omdat deze in de cultuur-geschiedenis van het eiland zo'n grote rol hebben gespeeld.
Het eerste artikel geeft in het kort de geschiedenis weer van de Nederlandse Antillen waarna in te volgen artikelen enkele bekende en minder bekende landhuizen aan de orde zullen komen. De foto's bij deze artikelen zijn door mijzelf gemaakt en geven een goed beeld van de huidige staat waarin de landhuizen nu verkeren.

Aan het einde van de 15e eeuw werden door de Spanjaarden reizen ondernomen om via "de West" naar Indië te varen. Daarbij werden onder andere in 1493 St. Maarten en in 1499 Curacao ontdekt. Van koloniseren van deze gebieden kan geen sprake zijn geweest tot dat in 1527 een zekere Juan de Ampués Curacao voor Spanje bezette. Toen in 1566 de Tachtigjarige Oorlog uitbrak werden de Spaanse bezittingen in de Caribische Zee bedreigd door Engelsen, Fransen en Nederlanders.
De Nederlanders waren voor deze oorlog in Spaanse dienst en vervoerden met hun schepen kostbare ladingen van "de West" naar Spanje. Daar kwam dus nu een drastisch einde aan. Na een kaapvaart (de kapers brachten nogal wat geld in door zwaarbeladen Spaanse schepen te enteren) waarbij een Spaanse Zilvervloot op weg naar Spanje door Piet Heyn opgebracht werd, kon in Brazilië het belangrijke steunpunt Pernambuco veroverd worden (1630). Maar dit lag wel ver weg va het domein van de Nederlandse kapers die hun werkterrein in de Caribische Zee hadden. Beter zou het dus zijn om dichterbij een haven te hebben. En zo gebeurde het dat in 1634 Johannes van Walbeeck Curacao bezette en daarbij ook nog "even" Aruba en Bonaire meepikte om eventuele vijanden wat verder van huis te hebben.
In 1646 werden de Beneden- en Bovenwindse eilanden onder één directeur-generaal geplaatst, genaamd Peter Stuyvesant. Toen twee jaar later de Vrede van Munster werd gesloten, kwamen de Nederlanden voorgoed in het bezit van de zes eilanden.
Van toen af werd Curacao het handelscentrum van de Antillen.
Voornamelijk smokkelwaar en slaven maakten van het eiland een welvarend en interessant bezit voor de Nederlanden.
Na 1795 waaide de wind echter uit een andere hoek. De bezetting van de eilanden door de Engelsen en de Fransen bracht veel ellende en toen in 1816 de Antillen weer overgingen in Nederlandse handen, was er nog maar weinig van de oude glorie en welvaart over.
Al deze oorlogen brachten dus geen heil. De plantages die in de 17e eeuw maïs, verfhout (rode kleurstof), suiker, indigo, katoen, sinaasappels en tabak verbouwden (en later werd ook wel veeteelt toegepast), werden in het begin van de 18e eeuw verhuurd.
De opbrengst was voornamelijk bestemd om in de eigen behoeften te voorzien.
In de eerste helft van de 18e eeuw werd Curacao steeds minder belangrijker als handelscentrum voor de slavenhandel. Wel bracht de smokkelhandel veel geld in het laatje: de oorlogvoerende naties in de Caribische Zee zorgden daar wel voor.
Aan het einde van de 18e eeuw vielen de Fransen het eiland aan. Engelsen en Nederlanders vochten om de vrijheid van het eiland, gevolgd door een Engelse bezetting van Curacao tussen 1807 en 1816.
Ook de 19e eeuw bracht geen uitkomst. Het land kon zich zelf nauwelijks bedruipen en was afhankelijk van internationale gebeurtenissen, Industrie ? Niet noemenswaardig. En daarbij kwam ook nog eens de afschaffing van de slavernij in 1863. Bijna 7000 slaven verkregen hun vrijheid. De bron van inkomsten die de slavenhandel met zich meebracht, viel ook nog weg.
Veelal bleven de vrijgelaten slaven bij hun "oude meester" wonen.

zie verder pag 2.

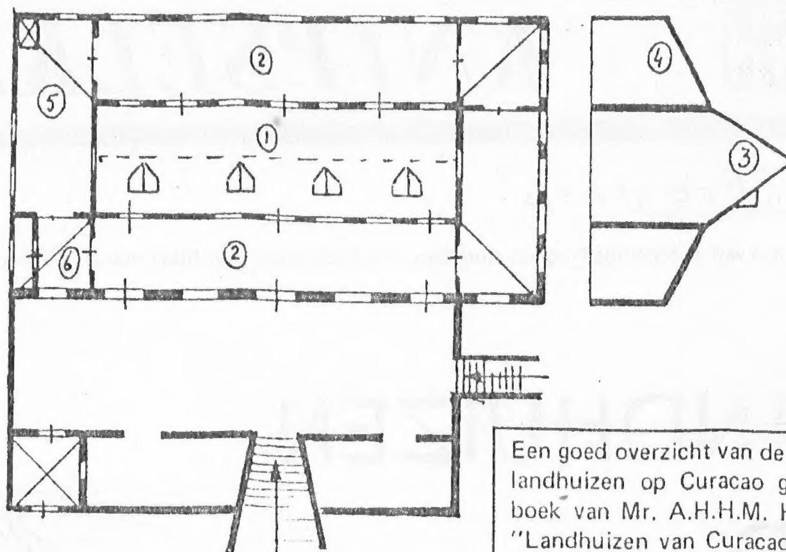
Vervolg Landhuizen Curaçao

Ze kregen een eigen stukje grond om te verbouwen en te bewonen. Daar stonden dan wel hand- en spandiensten tegenover gedurende een bepaalde periode per maand of jaar. Eind 19e, begin 20e eeuw stelde de landbouw en veeteelt nog minder voor als voorheen. Dat gold ook voor de zoutwinning (Bonaire). De plantages werden merendeels verlaten en de landhuizen raakten stilaan in verval. De economische betekenis van de plantages liep daarom ook zienderogen achteruit.

Het centrum van de plantage wordt gevormd door het landhuis van de eigenaar met daar omheen de bijgebouwen. Mr. A. Huygers definieert de landhuizen in zijn boek als volgt: "Het hoofdgebouw van een plantage met stenen bijgebouwen, zoals magasina's, koralen, schuren, bediende woningen, slavenhutten of resten daarvan als zodanig herkenbaar; een plantage dan omschreven als een stuk grond waar eens bedrijvigheid moet zijn geweest teneinde uit akkerbouw, veeteelt, zout- of waterwinning of uit een combinatie daarvan opbrengsten te verkrijgen omwille van winst of delging van de kosten van het aanhouden van het huis; bovendien als vereiste dat het huis (of de restanten daarvan) vóór 1900 reeds bestond".

De plantages moeten gezien worden als een imageverhogende "hobby", waarbij de eigenaar een beroep beoefent in de stad. Hij speelt dan als het ware voor heerboer. Hoe groter zijn landerijen, hoe hoger het aanzien. Verder werd er bijna nooit aan vernieuwingen gedaan binnen de landbouw. De ontwikkeling bleef op praktisch hetzelfde peil.

Wat de bouwvorm betreft kunnen we uitgaan van een langgerekte hal (1), (zie plattegrond) soms enige vertrekken naast elkaar, met aan de lange zijden voor en achter lange galerijen (2), die meestal open zijn, omdat er voor verwarming in dit klimaat geen sprake hoeft te zijn. Het centrale deel van het gebouw wordt afgedekt met een hoog puntdak (3), terwijl de galerijen een wat minder aflopend dak hebben (de zgn. "aflegeringen") (4). De vrij hoge daken hebben een zeer belangrijke functie: het opvangen van regenwater dat via goten naar de regenbak wordt geleid. De regenbak is dan ook op elke plantage niet weg te denken.

De korte zijden van het gebouw worden later voorzien van siergevels die vaak terug te voeren zijn tot bouwstijlen van de Nederlandse architectuur. Het hoge dak heeft ook als belangrijk voordeel dat de zon nooit lang loodrecht hierop staat. Daardoor is het centrale gedeelte altijd koel, ook doordat er open verbindingen zijn tussen galerijen en hal. De keukens (5), badkamers en toiletten (6) zijn vaak aan een korte zijde aangebouwd en wel van de wind af. Broodovens staan meestal los van het gebouw.

In het boek van Mr. A. Huygers zijn 85 landhuizen opgenomen waarvan hij zelf zegt dat er 27 in slechte staat, 20 in redelijke staat en 38 goed tot zeer goed onderhouden zijn. De Stichting Monumentenzorg Curacao heeft hier ook een grote bijdrage geleverd voor het behoud van deze monumenten. "Drie eeuwen oude cultuur-monumenten verspreid over het prachtige landschap van Curacao verdienen het om met liefde gekoesterd te worden", aldus Mr. Huygers.

Een goed overzicht van de bestaande landhuizen op Curacao geeft het boek van Mr. A.H.H.M. Huygers: "Landhuizen van Curacao", 1982. Hierin worden 85 landhuizen beschreven met een ruime sortering aan overzichts- en detailfoto's. Veel van de gegevens uit dit boek zijn in mijn artikelen verwerkt. Tevens heb ik gebruik gemaakt van de "Grote Winkler Prins Encyclopedie", deel 16, z.j., 8e druk.

F. v.d. Laar.

Amigoe
DINSDAG 14 FEBRUARI 1984

TV-programma over "muzik dj zumbi"

WILLEMSTAD — TeleCuraçao presenteert tezamen met de afdeling Cultuur en Opvoeding van de centrale regering vanmiddag om kwart over vijf het programma «Kachu» dat handelt over «muzik di zumbi». Aan de orde komen de betekenis van deze muziekvorm en de instrumenten die daarbij gebruikt worden. Ondermeer komt er de 98-jarige musicus On Wawa te spreken die vanaf zijn tiende jaar triangel speelt in de ensemble Alegre. Regie van het programma is in handen van Gibi Basilio.

Amigoe
DONDERDAG 16 FEBRUARI 1984

Filmliga op zondagavond

ORANJESTAD — In Cas di Cultura vertoont de Filmliga Aruba zondagavond half negen — vooraf gegaan door Polygoon nieuws — de film "Die Linkshandige Frau" onder regie van Peter Handke met Edith Clever, Bruono Ganz, Bernhard Minetti en Gerad Depardieux. Het bestuur van de Filmliga doet bij de aankondiging van deze filmvoorstelling voor haar leden de volgende omschrijving:

In 1977 verscheen van de hand van Peter Handke de novelle: Die Linkshandige Frau. Hoofdthema: eenzaamheid, isolement,

De Beurs Maandag 13 februari 1984

HOYER INN: Nieuw programma van Radio Hoyer

WILLEMSTAD - Op zaterdag, 18 februari start er op Radio Hoyer I een nieuw programma: "Hoyer Inn". De naam spreekt voor zich. Met dit programma wordt de gastvrijheid van Radio Hoyer wederom bevestigd. De grote studio van Radio Hoyer zal op zaterdagmorgen open zijn voor debatten met genodigden over lokale, sport- en internationale thema's.

WILLEMSTAD – De gastvrouw en de gastheren van 'Hoyer Inn", v.l.n.r. Bernadette Halabi, Gonzalo Cuales en Robby Visser.

Hoyer Inn heeft 1 gastvrouw en 2 gastheren. Bernadette Halabi, Gonzalo Cuales en Robby Visser. Iedere gastvrouw en gastheer heeft op haar/zijn zaterdag een presentatie tussen 9 en 10 uur. Bernadette Halabi leidt "live' debatten over aktuele thema's of thema's van algemeen belang. Ook zal zij eenmaal per maand in Hoyer Inn een programma verzorgen over toerisme.

Gonzalo Cuales zal éénmaal per maand een analyse, artikelen en kommentaren geven over internationale gebeurtenissen en over de situaties in de landen in het Caribisch Gebied.

Robby Visser en zijn genodigden praten maandelijks over interessante onderwerpen uit de Antilliaanse sportwereld.

Brieven, kommentaren en suggesties van luisteraars zijn natuurlijk van harte welkom en zullen ook in deze programma's naar voren worden gebracht.

A.s. zaterdag, 18 februari om 9 uur, start Radio Hoyer met een debat over de condities en faciliteiten van een ambtenaar, zoals die worden beschreven in het Landsmaterieel Ambtenarenrecht, het LMA. Op de foto ziet u gastvrouw Bernadette Halabi, tesamen met haar collega's Gonzalo Cuales en Robby Visser.

De Beurs Dinsdag 14 februari 1984

NIEUW BALLET SCHOOL GEOPEND

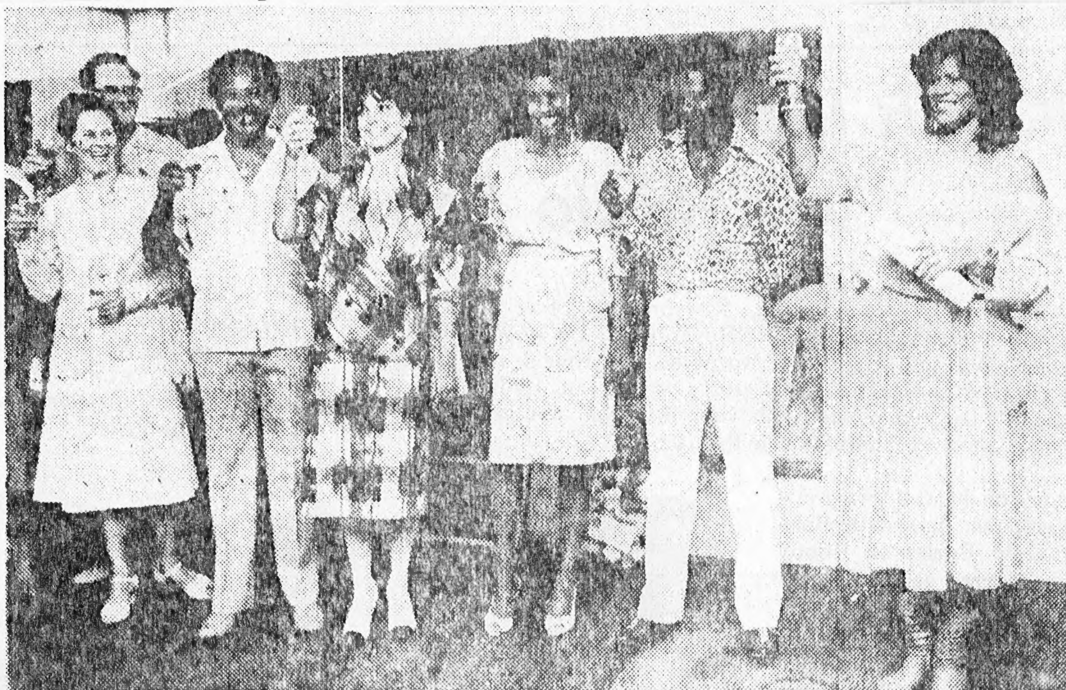
WILLEMSTAD - Gisteren vond de officiële opening plaats van de FINA DANCE ART SCHOOL. Deze is geschied door de ons aller bekende Mavis Albertina van Rikesa Universal. De twee "danssterren" van deze Balletschool zij direktrice Josefina M. Braam-Ferreira en assistente Shirley L. van Heiningen.

- Josefina M. Braam-Ferreira is geboren op 14 juli 1960 op het eiland Curaçao. Op haar 6-jarige leeftijd is zij begonnen met het volgen van ballet-lessen bij de Balletschool Les Sylphides. Haar leraressen waren o.a.: Cocky van Oost, Dick Swanborn, Bea Boutmy, Dolly, Corry, Lucia Schnog en verscheidene andere leraren in Nederland.

Na haar middelbare studie in 1977 reisde Fina naar Nederland met een beurs van de Sticusa voor de balletstudie. Zij studeerde aan de Ballet-Akademie Scapino te Amsterdam waar zij in 1981 haar studie afrondde. Na haar studie is ze naar Curaçao teruggekeerd waar zij op kontraktbasis gedurende twee jaren heeft gedanst bij de balletschool Les Sylphides. Fina is ook bijzonder aktief op het gebied van folkloristische dansen van Curaçao. Ze heeft zelfs bij twee gelegenheden Curaçao vertegenwoordigd in 1982 te Tennessee (Vs), St. Maarten en Bonaire. Ook is zij in de T.V.-show van Mavis Albertina Telefiesta-Historia di Wals, opgetreden. In CPA is ze o.a. opgetreden in "Lets twist again", Songfesti-

zie verder p. 4

Vervolg Niewe balletschool

val M.C. Bank en Elekshon Body Building en bovendien nog in Reflekshon 1981 met Corry van Heyningen.

- Shirley L. van Heyningen is op Curaçao geboren in 1955. Ook zij begon bij de balletschool Les Sylphides met Jazz- en Balletlessen. Haar leraressen waren: Cocky van Oost, Dick Swanborn, Bea Boutmy, Dolly, Corry, Rita, Ellen en Gail en andere.

Gedurende haar studie op de Pedagogisch Akademie op Curaçao was Shirley reeds aktief met twee dansgroepen die onder haar leiding stonden. In 1976 beeindigde zij haar studie van Kleuterleidster A-B en daarna kreeg zij (in 1978) een beurs voor New York om aan de Alvin Ailey en International Dance School "danskunst" te gaan studeren.

In 1981 rondde zij haar studie af en keerde zij terug naar haar geboorte-eiland waar zij nog steeds werkzaam is bij de Sektie Kultuur. Ook zij is bijzonder aktief waar het gaat om folkloristisch dansen. Zij heeft haar eiland vertegenwoordigd te Tennessee (VS) bij twee gelegenheden, verder te St. Maarten en Bonaire.

Iedere zaterdag treedt ze op als tante Shirley in het TV-programma Tele-Fiesta, gedurende meer dan tien jaren. Een ander programma waar ze haar talenten laat zien is Rikeza Universal. Ze heeft vaak geholpen bij shows, doch haar optredens met Fina waren: Lets twist again, Songfestival M.C. Bank en Elekshon Body Building.

Op de Fina Dance Art School worden de volgende lessen gegeven: ballet, jazz en aerobic.

WILLEMSTAD - Op de foto Josefina en Shirley (vierde en derde van rechts) in aanwezigheid van Pacheco Domacasse en Mavis Albertina.

---

b/11

Amigoe WOENSDAG 15 FEBRUARI 1984

Certificaat voor 25 deelnemers aan toneel-cursus

KRALENDIJK — Afgelopen vrijdag was de laatste bijeenkomst van de toneelcursus die werd georganiseerd onder auspicien van het Cultureel Centrum Bonaire (CCB). Aan de 25 deelnemers die onder leiding van Loes Witteveen aan deze cursus hebben deelgenomen werd een certificaat uitgereikt. Hoewel in eerste instantie verwacht werd dat de deelname wat groter zou zijn, was de algehele cursus toch succesvol verlopen.

De cursus begon in november toen Loes Witteveen op Bonaire arriveerde en door het CCB werd benaderd om een acteer- en regiecursus te organiseren voor degenen die zich bezighielden met kindertoneel. Bij de aanvang was de belangstelling enorm, maar later werd het aantal deelnemers enigszins gedecimeerd en bleven er vijfentwintig deelnemers over die de cursus beeindigden. Vrijdagavond werden tijdens een gezellige bijeenkomst de certificaten uitgereikt en in een later stadium werd nog een keer uitgebreid gesproken over de plannen en de mogelijkheden voor de toekomst. Ter sprake kwam onder meer de formatie van een groep belangstellenden die andere plannen op het gebied van de theaterkunst zullen entameren.

Dit is de tweede maal dat Bonaire in de gelegenheid werd gesteld om onder professionele leiding kennis op te doen van de acteer- en regie kunst. Eerder al was er een cursus geweest onder Colombiaanse leiding waarbij vooral aandacht werd besteed aan improvisatie.

KRALENDIJK — Deze week zal toneel-docente Loes Witteveen weer terugkeren naar Nederland. Drie maanden lang heeft zij een acteer- en regiecursus gegeven voor belangstellenden op Bonaire. Algemeen adviseur van het BC Jopie Abraham bood de docente een herinnering aan haar verblijf op Bonaire aan.

Trouw
MAANDAG 13 FEBRUARI 1984

Archeologen uit Leiden als reddingploeg naar de West

door Haro Hielkema

LEIDEN – Vlak voordat de laatste resten die herinneren aan de indiaanse bewoners weggevaagd zullen worden, zal het Nederlandse Antillen-eiland Sint Eustatius aan een archeologisch onderzoek worden onderworpen. Een groep Leidse archeologen vertrekt daarvoor deze week uit ons land.

De Leidse expeditie, die uit drie docenten en zes studenten bestaat, vervult de rol van een reddingbrigade die het precolumbiaanse tijdperk op het Caribische eiland bovengronds moet brengen. Op het nippertje, want de nederzetting die aan de tijd van de indianen herinnert, moet voor de uitbreiding van het president Roosevelt-vliegveld verdwijnen. De Leidenaren zullen bij de Golden Rock zo'n zestig centimeter moeten graven om het voorkoloniale verleden van het eiland bloot te kunnen leggen.

Een tweede archeologisch project vormt de opgraving bij Godet, waar een één meter onder het aardoppervlak gelegen nederzetting door de sterke erosie in zee dreigt te geraken. De ontbossing die daar heeft plaats gevonden, heeft er onherstelbare schade aangericht.

Stiefmoederlijk

De alarmerende situatie waarin beide projecten zich bevinden, heeft de aandacht van de Leidse archeologen getrokken. „Archeologisch zijn de Nederlandse Antillen door ons land altijd stiefmoederlijk bedeeld", stelt drs A. H. Versteeg, werkzaam bij de vakgroep algemene archeologie en gespecialiseerd in de Latijnsamerikaanse archeologie. Hij heeft de reis voorbereid en weet dat er geen overzicht is van de culturen op de Antillen vóór de komst van de Europeanen. Ook het Leidse Rijksmuseum voor Volkenkunde beschikt over niet veel meer dan een paar op Aruba gevonden vazen.

Veel meer dan een oppervlakkige bestudering van de bodem is er op Sint Eustatius ('Statia' zeggen de bewoners van het eiland dat eens beroemd was om z'n rijkdom en de naam 'Gouden Rots van de Caribbiën' droeg) niet geweest. Het waren tot nu toe hoofdzakelijk Amerikanen die interesse voor de Bovenwindse eilanden toonden. Zo verrichtten medewerkers van de universiteit van Miami twee jaar geleden nog een onderzoek, waarbij de nederzetting bij Godet werd ontdekt.

Dagboek

De enige Nederlander die serieus aandacht heeft gehad voor Sint Eustatius was J.P.B. Josselin de Jong, een antropoloog met archeologische belangstelling, die zich in 1923 een aantal weken in het stof heeft gewenteld en daarvan een dagboek heeft bijgehouden. „Ik meen dat de Nederlandsche Antillen archaeologisch thans voldoende onderzocht zijn", schreef Josselin na zijn reis naar Saba en Sint Eustatius. Weliswaar zou er nog 'eenig nieuw materiaal' te vinden zijn, 'maar ik acht het uiterst onwaarschijnlijk dat van het beeld van de indiaanse beschaving dezer eilanden iets verandert'.

Aardewerk

Versteeg, die bij toeval het dagboek van zijn 'voorganger' uit het archief opdiepte, zegt dat Josselin het belang van zijn eigen vondsten totaal anders inzag dan de hedendaagse onderzoekers. „Dat kon hij ook moeilijk, want pas na de tweede wereldoorlog is er materiaal gevonden, waaruit valt af te leiden dat de indianen vóór hun komst naar Sint Eustatius op het vasteland van Zuid-Amerika hebben gewoond. Dat leiden we af uit het wit-rode aardewerk. Zelf heb ik dat een aantal jaren geleden in Suriname bestudeerd en we denken dat deze indianen tot vóór onze jaartelling in Venezuela moeten hebben gewoond."

Na het vertrek van de indianen, die mogelijk nog nakomelingen hebben op andere Caribische eilanden als Puerto Rico, Dominica en Trinidad, moet Sint Eustatius een tijd lang onbewoond geweest zijn. In het voorjaar van 1636 zette de Zeeuwse kapitein Pieter van Corselles met zijn manschappen voet aan wal en stichtte hij op wat aanvankelijk 'Nieuw-Zeeland' werd genoemd een kolonie, met goedkeuring van de Kamer van Zeeland en de West-Indische Compagnie. Het eiland (zeven bij drie kilometer) bleek goede tabak voort te brengen en ontwikkelde zich tot een handelsplaats voor slaven en andere koopwaar.

Smokkeleiland

In de achttiende eeuw stond 'Statia' vooraan in de rij van koloniën en fungeerde het als doorvoerhaven voor suiker, wapens en munitie. Zo werden tijdens de Amerikaanse vrijheidsoorlog de opstandige Engelse koloniën via Sint Eustatius voorzien van wapens en kruit.

Het kleine handels- en smokkeleiland was ook de eerste 'natie' die de soevereiniteit van de rebellerende Noordamerikanen erkende, toen de gouverneur van Statia op 16 november 1776 saluutschoten liet geven voor een met de 'Great Union-vlag' varend schip op de rede verscheen. Deze actie was in 1780 mede de aanleiding tot de Vierde Engelse Oorlog. Sint Eustatius werd daarna door de Engelsen en Fransen geplunderd, totdat aan de voorspoed tenslotte een einde kwam. De Amerikanen hebben overigens goede herinneringen aan Sint Eustatius overgehouden; in geen enkel geschiedenisboekje ontbreekt het eiland tenminste.

Oude vulkaan

Een aantal keren is het door een gedoofde vulkaan zo karakteristieke eiland nog van vlag verwisseld, maar in 1816 werd het definitief 'van ons'. De tijden waren echter duidelijk ongunstig en zelfs de tabakstoelt bleek na de ernstige verwaarlozing van het land niet lucratief meer te zijn. Het is voor een belangrijk deel aan het Amerikaanse toerisme te danken dat de toekomst van Sint Eustatius weer enig perspectief biedt. De uitbreiding van de landingsbaan speelt op deze ontwikkeling in.

Dat plan bracht de Amerikaanse archeoloog J.B. Haviser, verbonden aan het Archeologisch

Vervolg p. 6

Vervolg Leidse reddingsploeg

Antropologisch Instituut voor de Nederlandse Antillen (AAINA), tot een hartekreet om op Sint Eustatius te redden wat er nog te redden valt. De opgravingen die binnenkort beginnen, worden ook in nauw overleg met het Antilliaanse instituut uitgevoerd.

Dat de Leidse expeditie kon worden uitgerust, is volgens Versteeg voor een belangrijk deel te danken aan het nieuwe gebouw van de Leidse universiteit, dat alle archeologische instituten uit de hele stad in één centrum bijeen bracht.

Museum

De eerste fase van het archeologisch onderzoek (dit jaar wordt er tot en met juni op het Antilliaanse eiland gewerkt) duurt drie jaar. Daarna verplaatst het onderzoek zich nog voor enkele jaren naar het vijftien mijlen verderop gelegen eiland Saba.

De opgegraven materialen worden voor onderzoek naar Leiden gebracht, maar blijven eigendom van de Antillen. Versteeg hoopt dat er te zijner tijd op het eiland een museum mee kan worden ingericht, bij voorbeeld in een van de forten die herinneren aan het roemruchte verleden.

Op Sint Eustatius zelf is de belangstelling voor het werk van de Leidse archeologen groot. De lokale 'Historical Foundation' (Engels is de voertaal van de inwoners, hoewel Nederlands op school verplicht is) heeft haar medewerking toegezegd. Dat mag ook wel, want spitten bij 32 graden is tamelijk vermoeiend.

Leider Versteeg van de archeologische expeditie wijst aan waar de Leidse onderzoekers een Indiaanse nederzetting op Sint Eustatius willen opgraven: de Golden Rock.

De Beurs — Donderdag 16 februari 1984

ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

(VAN EEN ONZER MEDEWERKERS)

WILLEMSTAD - De schouwburg Centro Pro Arte is één van de voorbeelden van projekten die voor een groot gedeelte gefinancierd zijn met gelden uit de ontwikkelingshulp van Nederland. Uit het zogenaamde Sociaal Cultureel Fonds. Het was vroeger zo dat men in Nederland de voorwaarde stelde dat degenen die om steun vroegen zelf vijfentwintig procent van de totale kosten moesten opbrengen. In de praktijk kon niemand dat en daarom kon Minister Bakker na 30 mei 1969 zeggen dat er grote bedragen beschikbaar waren maar dat die in de Antillen niet werden gebruikt. Dit was de bekende halve waarheid. De gelden waren er, maar niemand kon voldoen aan de gestelde voorwaarden om in aanmerking te komen voor gebruik van deze gelden.

Van Antilliaanse zijde heeft men toen bedacht de waarde van de grond te gaan betrekken bij de totale stichtingskosten en dat dan als de vijfentwintig procent eigen inbreng te gebruiken. Nederland heeft dit ergens geaksepteerd zodat het eenvoudiger werd om gebruik te maken van de beschikbare gelden. De Cen-

vervolg p. 7

tro Pro Arte kreeg een eigen bestuur. Men moet er op toe zien de exploitatie zo te regelen dat het gebouw geen witte olifant wordt. Gedeputeerde Willie Franco heeft al eens een keer een half miljoen op moeten brengen voor reparatie van het dak van de schouwburg maar dat was misschien vanwege een fout in de konstruktie of het niet gebruiken van voldoende beveiliging tegen witte mieren.

HUUR

Wil de Schouwburg funktioneren dan moet men een behoorlijke zaalhuur in rekening brengen. Nu hebben de meeste toneelgezelschappen geen grote begroting waaruit zij zulke kosten kunnen bestrijden. Hier bestaat de mogelijkheid dat het Cultureel Centrum inspringt om het brengen van toneelstukken mogelijk te maken. Het Cultureel Centrum kan een subsidie geven van een paar duizend gulden of zij kan een toneelgezelschap een voorschot geven om de huur te betalen die dan terugbetaald wordt als blijkt dat de voorstellingen voldoende geld opbrengen.

Zou deze mogelijkheid niet bestaan dan zou nooit een nieuw toneelgezelschap aan bod kunnen komen omdat de Centro Pro Arte de zaal nooit gratis beschikbaar stelt. Het Cultureel Centrum Curaçao krijgt van de Sticusa ieder jaar een bepaald bedrag, deels ter dekking van de kosten van de instelling als zodanig en deels voor de verstrekking van subsidies aan instellingen werkzaam op kultureel en sociaal gebied.
Aangezien de Centra reeds vijfendertig jaar bestaan is er een patroon ontstaan een bepaald werkwijze. Dit patroon heeft de laatste jaren reden gegeven tot veel kritiek.

Het Bestuurscollege houdt niet van de stichtingsvorm. Een stichtingsbestuur is immers geen verantwoording verschuldigd voor het beleid dat zij voert. Het bestuur vult zichzelf aan en bepaalt zelf haar beleid. Indien de geldgever daar genoegen mee neemt dan kan het zo ten eeuwige dagen voortgaan. De opzet van de Centra was bedoeld om te voorkomen dat vanuit Nederland zou worden ingegrepen in de gang van zaken op kultureel gebied. Een bestuur van Antillianen bepaalt het beleid. De Sticusa stelt nooit inhoudelijke voorwaarden. Als het Cultureel Centrum achteraf kan bewijzen dat zij de gelden hebben besteed voor de doelen waarvoor zij dat hebben aangevraagd in hun begroting dan gaat de Sticusa geheel akkoord met het beleid zoals dat gevoerd wordt door de Centra.

AFWEGEN

Over de kritiek op het beleid van de Culturele Centra wordt zeer verschillend gedacht. In de eerste plaats geldt dat men het niet iedereen naar de zin kan maken. Zo groot is de beschikbare begroting natuurlijk niet. Het bestuur moet dus steeds afwegen wanneer men wel en wanneer men niet akkoord gaat met hetgeen wordt voorgesteld. Degenen die wel geld krijgen zullen op dat moment tevreden zijn maar dat betekent niet dat zij dat een volgende keer weer zullen zijn. Er zijn een aantal gebieden waarop de Centra op alle eilanden voortreffelijk werk hebben gedaan.

Voor de bevordering van de uitgave van boeken heeft men geen goede werkwijze kunnen vinden. De steun die men daartoe geeft is zeker niet afdoende.

Tweemaal is er lang en breed gesproken over het instellen van een uitgeverij maar uiteindelijk is daar niet veel van terecht gekomen. Het Cultureel Centrum Curaçao heeft in de loop der jaren nauw samengewerkt met de Kunstkring en met de Vereniging van geemployeerden van de Shell. Dat waren twee instellingen die zich ook bewogen op het gebied van het organiseren van muziekevenementen.

MUZIEKSCHOLEN

Op Aruba en op Curaçao zijn muziekscholen opgezet die er mogen zijn. Op Curaçao heeft het Cultureel Centrum eveneens meegewerkt aan het tot stand komen van de FIM waar lessen worden gegeven voor professionals op het gebied van de amusementsmuziek. De Centra hebben één grote fout begaan. Zij hebben nooit tijdig gereageerd op kritiek. Het gevolg was dat men in Den Haag de indruk kreeg dat het dan wel erg slecht ging met het beheer van de gelden die door Nederland via de Sticusa ter beschikking waren gesteld.

Voor de meeste Antillianen staat het echter vast dat het voorstel om de Sticusa en de Culturele Centra op te heffen in de eerste plaats is ingegeven door de wens de onafhankelijkheid van de Antillen te bespoedigen. Dit laat bij zeer velen een vuile smaak achter omdat de onafhankelijkheid iets is waar men in de Antillen uitsluitend uit vrije wil over zou moeten beslissen.

Amigoe
WOENSDAG 15 FEBRUARI 1984

April Festival di Sehú

WILLEMSTAD — Ook dit jaar zal in april het traditionele oogst-festival plaatsvinden. Dit festival dat tot nog toe de naam 'Festival di Simadán' droeg, zal in het vervolg 'Festival di Seú' heten. Alhoewel beide woorden het begrip 'oogstfeest' aangeven, is de tweede «meer Curaçaos».

In verband met dit festival, dat op 23 april in de straten van Willemstad zal worden gehouden, worden alle folkloristische groepen uitgenodigd op 18 februari een vergadering van de Sectie Cultuur bij te wonen. Deze vergadering, die verband houdt met de door de Sectie Cultuur te treffen voorbereidingen, begint om tien uur 's-morgens op het sectiekantoor aan de Raderstraat 2/20.

GOSPELSINGER PERFORMS AT LBBH

Bob Bailey, popular young talented sol--ist and performer will be appearing in con---cert on St. Maarten on February 25th and 26th upcoming.

Bob Bailey is a former member of the PTL singers and was featured for three years on this television show.

The host of this P.T.L. show, Jim Baker, said, "There are few people we have seen who are more talented or more exciting than Bob-Bailey."

Bailey always draws large audiences - where ever he appears.

Each performance is an exhibition of artistry, power and soul.

In concert, Bob Bailey provides a contem porary setting for music both old and new.

He combines instrumental background - tracks with accompanying himself at the piano and rolls it into a balanced mixture.

His energy and drive are exciting to en-counter and are a consistent feature of each appearance.

At age 26, Bob emerges as one of the freshest new talents in contemporary music.

Having toured countries such as Belgium Norway, Holland, Germany and England, Bailey showed his ability to communicate across lan-guage barriers with excitement and enthusiasm

Bob Bailey will be giving two performan-ces on Saturday February 25th at 8.00 p.m.and on Sunday February 26th at 3.00 p.m.

Both concerts will be held at the Little Bay Beach Hotel.

Tickets are being sold for Naf. 10,00 or $6.- at the Paper Garden, Pondside Superette, the Will Power and Rock Bookstore.

BOB BAILEY

Rio Revealers Perform

The Rio Revealers Theatre of Antigua is due to make another appearance here in Sint Maarten this month.

The group which was last here in Decem--ber will be staging Nambulumbu Adams' most po pular play to date, "Serpent" a play that has been staged a record 25 times in Antigua,Mont serrat and St. Thomas with tremendous success

The "Serpent" is also expected to be - staged in Trinidad by the Revealers as soon as plans are finalized with a Trinidadian pro ducer, so said Nambulumbu Adams, the play will be staged at the Sheraton Mullet Bay Conven--tion Center for three nights, starting Febru-ary 24th through 26th.

Get your tickets at Genius Musical Fan--Club, Arthur's T-Shirt House and Paper Garden for $8.00; at the door $10.00.

Napa 17-2-1984

Onderwaterpark Curaçao middel van natuurbehoud

Koraalbescherming van belang voor welstand

Op 14 december vorig jaar opende gedeputeerde Lucille Wout symbolisch het eerste onderwaterpark van Curaçao. Met de tot standkoming van dit park, als resultaat van een stukje natuurbescherming, staat een van de beherders, drs Jeffrey Sybesma, even stil bij de essentiele basisprincipes van natuurbeheer en de achterliggende gedachten.

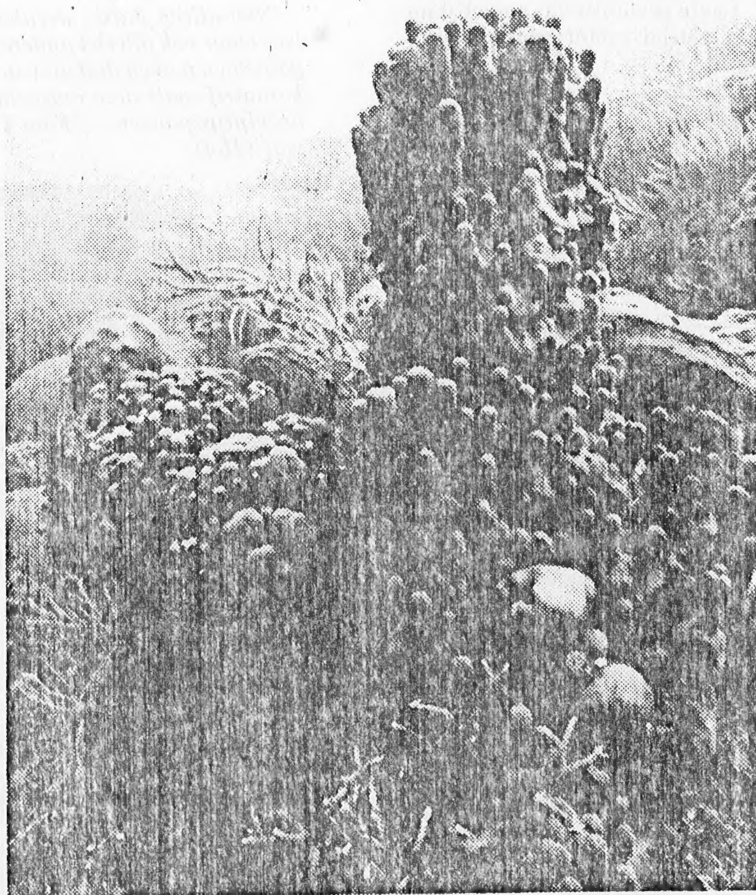
Door
DRS. JEFFREY SYBESMA

DE MENSHEID ontdekte vroeger mooie en wonderbaarlijke plaatsen en raakte onder de indruk van de scheppingen der natuur. De ontdekkers vertelden erover en langzamerhand kwamen steeds meer mensen ertoe ernaar te gaan kijken. Doordat er steeds meer mensen kwamen kijken, werd er onwillekeurig ook steeds meer vernield. De meeste schade in de natuur wordt echter aangericht door ongelimiteerde jacht. Omdat men b.v. wist dat walvissen gebruikt konden worden voor een hele hoop produkten, werd er jacht op gemaakt om deze produkten te kunnen vervaardigen. Langzamerhand nam het aantal af, zodat ze uiteindelijk bijna uitgestorven zijn. Daar de mode voorschreef dat het hebben van bontmantels naast het verschaffen van warmte in de winter tevens een statussymbool is, werd er op allerlei dieren die door moeder natuur zo'n mooi velletje hadden meegekregen, gejaagd. Sommigen van deze dieren staan op uitsterven.

Gezien de groei van de bevolking is de vraag naar ruimte, faciliteiten en grondstoffen steeds groter aan het worden en probeert men deze vraag te beantwoorden door grote stukken natuur steeds verder te ontwikkelen en te ontginnen. Door het voeren van een wereldpolitiek

vervolg z.o.z.

....Zulke mooie koraalformaties vind je verspreid door het hele park. Deze foto is gemaakt op Oostpunt bij boei 16....(Foto Tom van 't Hof)

voornamelijk gebaseerd op een groeiende consumptie en hierdoor groeiende produktie is de vraag naar ruimte en grondstoffen nog steeds aan het toenemen.

NATUURBEHOUD

Gezien vanuit de visie van natuurbehoud, het behouden van de natuur in al zijn hoedanigheden, is deze ontwikkeling een zorgwekkende toestand. Door het proces van vraag en aanbod wordt in steeds toenemender mate ingeteerd op de reserves van deze aardbol. Het is te beschouwen als iemand die een hele grote som geld heeft geërfd en hier overeenkomstig naar denkt te leven. Na enkele jaren blijkt dat er van die som geld niet veel over is gebleven en kan deze arme persoon zelfs niet eens meer terug naar zijn eerdere bestaan want er is echt niets meer over.

Natuur in al zijn facetten — of het nu levende wezens of anorganische stoffen zijn of het geheel in de vorm van levensgemeenschappen — is een erfenis aan de mensheid waar het gebruik van mag maken. Voor de industriële revolutie en de ontwikkeling van de huidige consumptie maatschappij, leefde men van de natuur en kon er zijn behoefte mee bevredigen. Door roofbouw te plegen op onze natuur voorzag men in de behoefte, maar het was door de geringe mate van roofbouw geen bezwaar. Er werd nog steeds geleefd van de rente. Toen de omstandigheden na de industriële revolutie de mogelijkheden steeds groter maakten de natuur te ontginnen (nog steeds roofbouw), de bevolking explosief toenam en de vraag naar allerlei goederen steeds meer groeide door de behoefte van de mens aan voedsel en door luxe en overdaad te stimuleren werd de aanslag op de natuur steeds groter. Men leefde allang niet meer van de rente maar begon al in te teren op de erfenis, met als gevolg dat steeds meer planten- en dierensoorten op uitsterven staan.

De natuur heeft voor de mens bepaalde waarden. Waarde als grondstoffen voor allerlei ge- en verbruiksgoederen. Ik denk aan voedsel, olie, mineralen, hout, vlees en dergelijke. Maar ook schoonheid, zeldzaamheid, genetisch materiaal, indirecte economische waarde door het bieden van een goed leefklimaat, wetenschappelijke en educatieve waarde. Het blijkt echter dat een hele hoop mensen de natuur alleen zien als een verschaffen van de gebruiks- en verbruiksgoederen en hiermee omgaan alsof de voorraad onuitputtelijk is. Kortzichtigheid en egoïsme spelen ook een grote rol bij het gedrag van deze mensen.

Het doel dat we ons stellen is dan ook niet alleen om alle middelen aan te wenden om de natuur te behouen maar het zodanig te beheren dat wel gebruik gemaakt kan worden van de rente die de erfenis ons biedt zonder in te teren op het kapitaal. Door een juist beleid, doordachte planning en vooruitziende blik kunnen alle belangen naast elkaar gediend worden zonder dat de een ten koste gaat van de ander.

MIDDELEN

Welke middelen liggen in de handen van de natuurbeschermers? Om te beginnen edukatie en voorlichting. Het is nog steeds zo dat door een gebrek aan kennis met betrekking tot de achtergronden van natuurbehoud een hele hoop natuuronvriendelijke handelingen verricht worden. Indien men erop gewezen wordt wat de gevolgen van bepaalde handelingen zijn en het uiteindelijke effect, geeft men de mensen de keus zelf met het gezonde verstand te beslissen dat het zo niet kan. Door genoeg argumenten aan te voeren legt men de basis tot een verantwoord milieubeheer en natuurbehoud. Toch blijken vele mensen te zwichten voor de voordelen van het moment, waarbij de uiteindelijke nog grotere nadelen maar al te graag vergeten worden.

De eigen verantwoordelijkheid wordt afgeschoven met de woorden: "Ach, dat zien we morgen wel weer". Juist om het individu te beschermen tegen zichzelf zal de maatschappij ook maatregelen moeten nemen die zo'n gedrag voorkomen.

De maatschappij zal zich moeten beschermen door middel van een goede wetgeving en de controle van deze wetgeving.

zie verder p. 11

....Niet alleen harde steenkoralen, maar ook allerlei andere organismen maken deel uit van het koraalrif zoals deze reusachtige orgelpijpsponzen.... (Foto Tom van 't Hof)

Een van de middelen tot een verantwoord natuurbehoud is de wetgeving hiertoe aan te passen en de uitvoering ervan te waarborgen. Een belangrijk aspect van natuurbehoud is de kennis die men verkrijgt door onderzoek. Onderzoek zal moeten aantonen dat het gebruik van de natuur op sommige gebieden nog wel kan, andere gebieden gelimiteerd dienen te worden en daar waar duidelijk aantoonbaar is dat men te ver is gegaan gewoonweg verboden moet worden. Alle aanbevelingen en conclusies dienen gegrond te worden op zuiver en toegepast wetenschappelijk onderzoek. Als laatste noem ik nog een middel dat echter niet in de macht van de natuurbeschermers ligt maar veel aan de oplossing van de huidige problemen zou bijdragen nl geboortebeperking.

NATUURBEHEER

Door nu alle middelen te gebruiken om te komen tot het behoud van de natuur kan men onwillekeurig in de richting werken dat de beschermde gebieden totaal verboden gebieden worden. In sommige gevallen is het noodzakelijk dat menselijke invloed totaal vermeden wordt, maar als het enigszins mogelijk is moet natuurbeheer bestaan uit een zodanig combineren van belangen dat het primaire doel natuurbehoud gehandhaafd blijft zonder dat andere menselijke verlangens en behoeftes stopgezet hoeven te worden.

Door de mens als organisme in het geheel van de wereldgemeenschap van levende organismen in samenhang met de nietlevende factoren te handhaven, zonder echter de samenhang te verstoren is men bezig natuurbeheer op een goede manier uit te voeren. Door op deze manier te werken waarborgt men een leefbare wereld nu voor ons, maar ook later voor onze kinderen en kleinkinderen.

ONDERWATERPARK

Om nu de theorie van hierboven praktisch toegepast te zien haal ik het pas geopende Onderwater Park van Curaçao aan. Toen Curaçao nog niet zo overbevolkt en geindustrialiseerd was als nu anno 1984 was de drang om het koraalrif te gaan beheren vanuit natuurbehoud gezien niet aanwezig en ook niet nodig. Apparaten als aqualong (SCUBA) en speergun waren nog niet uitgevonden en het koraalrif werd ook nog niet bedreigd door huishoudelijk en industrieel afval. Echter gedurende de laatste tientallen jaren groeide de bevolking zo snel en nam de industrialisatie zo'n vlucht, dat het koraalrif in zijn waarden werd aangetast. Waarden van een tropisch koraalrif zijn ethische en estetische, kustbescherming en economische zoals visserij en recreatie. Door toenemende druk van de bevolking en industrialisering werd door wetenschappelijk onderzoek aangetoond, dat de waarden werden aangetast. Het Caraibisch Marien Biologisch Instituut (CARMABI) constateerde via zijn wetenschappelijk onderzoek dat het koraalrif van Curaçao in zijn hoedanigheid achteruitging. Koraalroof voor collecties en sieraden industrie, overmatige speervisserij met als gevolg een achteruitgang van het bestand van grote vissen, afsterven van hele stukken rif door vervuiling (chemisch, thermisch of organisch) of weggeblazen stukken rif voor projectontwikkelingen deed het CARMABI het advies uitbrengen iets te doen aan het behoud van het koraalrif voor het te laat was. De Stichting Nationale Parken (STINAPA) nam de beslissing zich te gaan inzetten voor het behoud van het koraalrif. Na een subsidieaanvraag bij het Wereld Natuurfonds Nederland, die in 1982 gehonoreerd werd met een aanloopfonds van 250.000 gulden (Ned. crt.), werden 2 mariene biologen aangetrokken om een onderwater park op te richten waar door middel van een juist beheer het koraalrif in optimale staat gehouden kon worden. De plaats van het onderwater park werd bepaald op het gebied vanaf Princess Beach Hotel tot de punt van Oostpunt, een strook van ongeveer 20 km. De keuze werd gemaakt aan de hand van het advies van Carmabi, die dit gebied nog als het minst aangetaste koraalrif van Curaçao aanduidde.

....Niet alleen koralen vind je in het Onderwater Park Curaçao, maar ook dit kleine wrakje waar iedere duiker of snorkelaar zijn nieuwsgierigheid kan bevredigen.... (Foto Jeffrey Sybesma)

De middelen die de parkbeheerders nu gebruiken om tot een verantwoord beheer te komen zijn die middelen die al eerder genoemd zijn.

— Edukatie: Door de bevolking

Z.O.Z.

en de toeristen steeds weer te wijzen op het belang van koraalrifbehoud moet het mogelijk zijn de mensen bewust te maken van de waarde van het koraalrif. Zolang nog grote groepen mensen beweren dat ze speervissen, omdat ze de sport zo leuk vinden of omdat ze persé vis willen eten en niet inzien dat juist door de omvang van het schieten op Curaçao geen grote vissen meer voorkomen (wat vroeger beslist wel zo was; zie het boek van Hans Hass uit 1941 over visvangsten van grote vissen op Curaçao) en dat hierdoor het duiktoerisme veel meer geinteresseerd is in Bonaire waar die grote vissen wel voorkomen, zolang is het voor de mensen van het Onderwater Park Curaçao noodzakelijk de bevolking van Curaçao hierop te wijzen. Hetzelfde geldt voor het afbreken van alle soorten koralen of het vangen van allerlei andere riforganismen.

— Wetgeving: Door te zorgen voor een passende en verantwoorde natuurwetgeving kan de Curaçaose gemeenschap beschermd worden tegen negatieve invloeden die steeds persoonlijke belangen nastreven zonder rekening te houden met natuurbehoud. Door de controle op deze wetgeving uit te voeren wordt het koraalrif in het Onderwater Park daadwerkelijk beheerd.

— Ontsluiting: Door de mogelijkheden tot bezoek van het Onderwater Park te stimuleren wordt de kans gegeven op een verantwoorde wijze gebruik te maken van het koraalrif. Hierbij blijft natuurbehoud de grondslag om de continuïteit te kunnen handhaven. Het Onderwater Park heeft ook een funktie voor de rifvisserij. Door het waarborgen van de continuïteit van het koraalrif zal de rifvisserij verzekerd zijn van een constante rifvispopulatie waar, tot een maximale grens door onderzoek te bepalen, steeds uit geput kan worden.

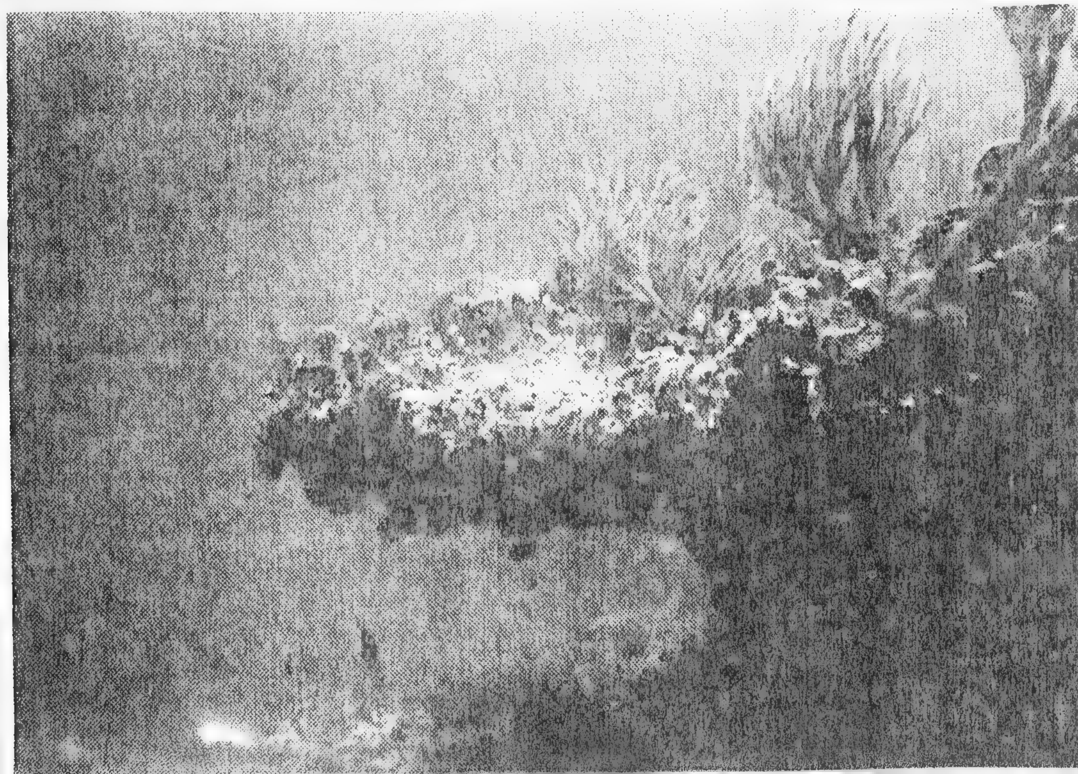
STAND VAN ZAKEN

Met de officiële opening van het Onderwater Park Curaçao zijn bepaalde doelen reeds bereikt. Het koraalrif ten oosten van het Princess Beach Hotel is uitgekozen als Onderwater Park om zijn oorspronkelijke staat van het koraalrif. Juist vanwege de ontoegankelijkheid, zoals door menigeen beweerd wordt, is de schoonheid van dit gedeelte nog zoals 30 jaar geleden. Hopelijk zal het nog steeds zo zijn over 30 jaar en om dit te bereiken wordt gepatrouilleerd door de parkbeheerders die de bevoegdheid hebben als buitengewoon agent van politie om proces verbaal uit te schrijven. Er wordt gecontroleerd op overtreding van de rifbeheerverordening. Deze verordening die trouwens ook buiten de Onderwater Park geldt, bepaalt dat speervissen en afbreken van koralen verboden is. Ter informatie aan de bevolking en de toeristen zijn een tweetal folders uitgegeven en een duikgids van het Onderwater Park. In deze gids staat een grote hoeveelheid informatie over de achtergronden van het koraalrifbeheer. Tevens bevat het een geschilderd rifprofiel met uitleg, plattegrond van het park en uitgebreide beschrijvingen van 16 duiklocaties. Om de ontsluiting te bevorderen zijn 16 boeien geplaatst waaraan iedereen mag vastmeren om te vissen, zwemmen, snorkelen of te duiken. Deze plaatsen zijn speciaal geselecteerd op de mooiste duikplekken in het park. Om plaatselijke duikers de gelegenheid te geven deze plekken te zien, biedt het Onderwater Park elk weekeinde trips in het park aan. Voor duikers maar ook voor diegene die willen snorkelen natuurlijk.

TOEKOMST

Om het koraalrif te blijven beheren zal continu gewerkt moeten worden aan het verkrijgen van fondsen. Indien de mensen bewust gemaakt zijn dat de zaak waarvoor gewerkt wordt in hun eigen belang is zal hiervoor zonder meer geld vrij gemaakt worden. Verder zal er een tentoonstelling gemaakt worden, een snorkel en duiktrail waar men door het volgen van bordjes over het leven op het koraalrif geinformeerd wordt. Folders, leermiddelen voor scholen, cursussen en allerlei ander informatiemateriaal. Tevens zal overwogen worden een tweede onderwater park te openen richting Banda Abou want behalve het Onderwater Park Curaçao is de rest van het rif nog steeds de moeite waard behouden te blijven. Dit is niet alleen een zaak voor de biologen maar voor ons allemaal, want zonder medewerking van de bevolking kunnen we niets bereiken.

....Duiklokatie nummer 3 biedt de mogelijkheid aan de snorkelaar om van de schoonheid in het Onderwater Park Curaçao te genieten. Deze nis bevindt zich op een diepte van ongeveer 3 meter en is gemakkelijk te onderzoeken door een snorkelaar....(Foto Tom van 't Hof)

WILLEMSTAD- Dit weekeinde vond er in een goedbezette Fortkerk een prachtig concert plaats, uitgevoerd door Curaçao Camarata met zang van de Venezolaanse bariton Claudio Muskus.

Op de foto van links naar rechts Eric Gorsira, Jan Dam, bariton Claudio Muskus en Felix Linder.

Verscholen achter de zanger Luise Gorsira met haar cello. In onze editie van morgen volgt een uitvoerige recensie van ait concert dat tevens werd bijgewoond door twee afgevaardigden van de Sticusa.

CURACAO CAMERATA CONCERTEERT IN CPA

WILLEMSTAD - Zaterdag 18 februari gaf de Curaçao Camerata een uitvoering in de Fortkerk onder een zeer aandachtig gehoor. Verleden week werd het eerste gedeelte van deze serie in het Centro Pro Arte door Louise Gorsira met haar Cello recital afgewerkt. Het Centro Pro Arte geeft luister aan een musicaal gebeuren, de gewijde atmosfeer van het interieur van deze mooie kerk verspreidt een zacht licht en doet ons beseffen hoezeer "AD MAJOREM DEI GLORIA" het musiceren ten grondslag ligt.

Het is dit streven, in feite, tot het benaderen van het goddelijke in de mens, dat steeds tot grotere prestaties aanspoort, waar geen moeite, tijd of geduld te veel is. In feite is het dit streven, hetgeen de hartstocht en het meesterschap van de kunstenaar bepaalt, en vooral de uitvoerende musici. Een manifestatie gelijk op deze avond om de luisteraar in de zinrijke sferen van klankenschoonheid te verplaatsen is het doel. Succes is belangrijk naarmate dit streven bevestigd wordt.

DE CURACAO CAMERATA heeft zich deze avond tot elf medewerkers bepaald w.o. maar een gedeelte beroepsmusici. Wat mogen wij hun dankbaar zijn! Het was Augusta de Witt, die de uitdrukking heeft gebezigd "god's tovenaartjes", hierbij kunstenaars, maar vooral de uitvoerende musici bedoelend. De grootste waardering immers komt toe aan de oprichter en leider van de Curaçao Camerata Eric Gorsira; door het geregeld jaarlijks aantal concerten van het

Vervolg 2.0.2.

Curaçao strijkkwartet, de Curaçao Camerata en het gedisciplineerd funktioneren van een jeugdorkest wordt in samenwerking met de Cur. Muziekschool een onschatbare bijdrage geleverd aan het muzikaal cultureel weefsel van deze gebieden. Eric Gorsira blijkt de gave te bezitten om telkens boeiende stukken uit de hedendaagse muziekliteratuur na te vorsen, en aan de Curacaose muziekliefhebber over te dragen. Aan ieder concert gaat een serieus research vooraf. Het is dus niet zomaar een concert, maar een geinspireerd, creatief gebeuren, waar fut en spanning in zit.

Op deze concertavond wist Eric Gorsira ons te introduceren tot twee zeer belangrijke, enigszins tegenstrijdige, moderne Amerikaanse zang-componisten, Samuel Barber en Ned Rorem, en hij wist de medewerking van een vooraanstaande jonge Bariton vanuit Caracas, Claudio Muskus, voor ons te bewerkstelligen. Voor zo iets is durf en visie nodig en ligt alleen op de weg van een geinspireerde, muzikale leider.

HET PROGRAMMA OPENDE met CRISANTEMI voor strijkkwartet, één van de vroege strijkkwartet composities van Giacomo Puccini. De meeslepende zingende partijen, vooral van de cello en alt, brengen flarden van de harmonieen van de latere opera's. Als tweede hoorden wij een TRIO VOOR DRIE BLOKFLUITEN uit PLONER MUSIKTAG van PAUL HINDERMITH, gecomponeerd in 1932, waar Hindermith zelf een partij bij deze eerste uitvoering vertolkte, welke deze avond Eric Gorsira voor zijn rekening nam. Wij hebben hier met twee altviolen te doen, eén van ebbenhout, welke Eric Gorsira bespeelde en één van Palisander vervaardigd, bespeeld door Marcel Sommer, elk met een eigen timbre, welk het samenspel met de sopraan blokfluit van René Bremmers, een extra deining geeft, vooral in de gedempte tonen van de lagere registers, telkens in tweespraak met de sopraan. Het werd uitgevoerd in een opwekte allure, maar strakgehouden in een linear contrapunctische constructie wel eens wat stroeve passages in dwingende rhytmen. Een technisch moeilijk stuk in knappe presentatie.

HIERNA VOLGDE het muzikaal gebeuren van de avond, het optreden van de bariton Claudio Muskus vanuit Caracas. Hij is midden in de voorbereidingen voor een Rossini opera, voor dit concert overgekomen. Claudio Muskus is een product van de Trinity College of Music London England, winnaar van de 1982 Kennedy Scott Prize in London, waar hij de Christus partij van de Mattheus Passie van J.S. Bach vertolkte. Hij vertolkte hier voor ons de moderne muzikale compositie van SAMUEL BARBER, gecomponeerd in 1933 op het zo bekende gedicht van de Amerikaanse dichter Matthew Arnold "DOVER BEACH". Gecomponeerd voor strijkkwartet en Bariton werd deze jonge Amerikaanse componist toegejuicht door de Engelse Vaugham Williams. Een werk van sacraal filosofische inslag met als middelpunt de zee als de eeuwigheid. Deze eigentijdse Amerikaanse componist brengt ons de bedoeling bij de snaren van de strijdinstrumenten de menselijke stem te doen evenaren. Romantisch verhalend klinkt de beheerste, geculltiveerde en goed afgeronde toon van de Bariton door de kerk, weerspiegelend de kalmte van de eeuwigheid, de violen geven een plastische stemweergave; de Cello en Altviool passages van de golfslag, de ebbe en vloed. De deining in de tremulos van de bariton langzaam zwellend "oh let us be true - the world so beautiful, so new, has really neither joy - nor help for pain"..... de indrukwekkende stem draagt sonoor gelijk een Cantus Firmus aandoet en bereikt tussen de mooi afgeronde diepe B van de begin strofe tot de F groot in Joy een grote schakering van coloriet. Naar de beheerste rust van Samuel Barber vanuit de twintigste eeuw, brengt ons de oude getrouwe J.S. Bach verpozing, DE BRANDENBURG CONCERTO NO. 4.

DIT IDYLLISCH CONCERTO zit Eric Gorsira in de aderen, mede de ondersteuning van de twee altblokfluiten, gelijk herders in een weilandschap: René Bremmers en Marcel Sommer, het aandoenlijke geluid van het spinet van Iman Landheer - Contrabas Igor Atalita, - Alt Felix Linder, - Cello Louise Gorsira, - en de drie violen mede de Concertmeester Eerste Violist Eric Gorsira, blijft het ten alle tijde een meest hartveroverende Concerto Grosso. De concertino van de twee altblokfluiten, en het spinet in samenspel met de eerste viool was verrukkelijk; Eric Gorsira, bijzonder goed op dreef, duidelijk een rasviolist, was hier aan het woord, voerde de Presto tot een volledig samenspel.

NA DE PAUZE OOGSTTE een moderne Russische compositie CAROLERS FROM FESTIVE MOODS voor de strijkkwartet van PAUL GLAZOUNOV (een leerling van Rimsky Korsakoff) algemene bijval. Goed ingespeeld leek het strijkkwartet en geheel ontspannen, met lieflijk vloeiende melodieën, dat elk instrument recht deed wedervaren, maar vooral met een mooie Cello en Altvioolpartij, Louise Gorsira en Felix Linder.

In het met spanning verwachte tweede optreden van Claudio Muskus hoorden wij MOURNING SCENE FROM SAMUEL 2 voor BARITON EN STRIJKKWARTET door de jonge bekende Amerikaanse Zang- en strijkkwartet componist NED ROREM, een leerling o.a. van Bernard Wagenaar en Aaron Copeland, in 1947 gecomponeerd, op de authentieke Bijbelse Tekst van het Oude Testament, waar de dood van Saul en Jonathan wordt betreurd. De stem van de Bariton draagt een grote dramatische kracht - de donkere toon een van alle diepten opstijgend lament - de dissonanten van de instrumentale muziek onderstrepen het hartverscheurend relaas van een onmetelijk leed. De stem draagt het ontzag van verwoesting en desolatie, dat eindigt desondanks in aanvaarding en affirmatie. Geheel in de zin van deze authentieke Bijbelse Tekst, vertolkt de Bariton opschuddend bewogen, deze moderne muzikale compositie. De magistrale tekst in deze expressieve muzikale bewerking kwam op ons over als een Gregoriaanse recitatie: "how are the mighty fallen - Oh Jonathan - I am distressed for Thee - my brother Jonathan.....". Bepaald te vermelden over deze moderne Amerikaanse compositie is, dat in tegenstelling met Samuel Barber, hij het strijkkwartet wenst te gebruiken als een volwaardig component voor zang in het plastisch uitbeelden en stipt navolgen van de bewoording van deze monumentale treurzang.

THANS VOLGDE het meest gaaf gepresenteerde strijkkwartet van de avond, de brilliante Capriccio uit 1843 van Felix Mendelsohn; Andante en Allegro Fugate bezit een eigentijdse structuur en spierkracht, gebracht met vitale aktualiteit.

De concertmeester schijnt een forte te hebben om zijn gehoor per slot met onverwachte

vervolg p. 15

geluidssituaties te verrassen, een compositie van Silvestre Revueltas. Zonder twijfel waren velen van de veroorzaakte schok en later hilariteit nog niet bekomen, toen 7 instrumenten met een bezetting van 11 medewerkers, zich in een soort Mariachi rythme ontpopten, dat weleens tussendoor in een wiegende samba omsloeg, en waar Stravinsky zelf, met een deel uit de SACRE DE PRINTEMPS in het luide trompetgeschal even om de hoek deed kijken. Eric Gorsira, de aanvoerder, gaf hierbij het rythme aan, behalve met de voet tevens met de maracas, het bekken en de Kongadrum, afzonderlijk en weleens tegelijk, in een enigszins gecompliceerde versnelde maat, in het midden van getob en gejubel van instrumenten, die elk autonoom hun identiteit wisten bot te vieren, mede Aya Landheer Fagot, Iman Landheer Klarinet, en niet te vergeten Chal Atalita met zijn onstuimige trompetgeschal, om dan op de meest soepele wijze op elkaar aan te sluiten in een feestvreugde en kabaal, waar evenzo onverwachts met een geweldige klap op het bekken een alles afdoende basta werd toegediend met als ...lg een even verbluffende onv...bare stilte binnen een oogwenk. Men snakte wel even naar adem! .... Een oorverdovend applaus besloot het muzikaal gebeuren.

GROTE WAARDERING dient te worden uitgesproken voor het technisch zo feilloos organiseren en steeds zo efficient tot in de puntjes door Mevrouw Gorsira verzorgd. Curacao mag trots zijn op deze musikale familie, geheel volgens de beste muzikale tradities.

Suzanne Perlman.

De Beurs 7/2 Dinsdag 21 februari 1984

ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

(Van een onzer medewerkers)

WILLEMSTAD - Het is duidelijk dat Mevrouw Wijnie Jabaaij vijfendertig jaar achter loopt op de initiatiefnemers tot het oprichten van het Cultureel Centrum Curacao. Socialisten hebben de behoefte alle zaken naar de staat toe te trekken. Over het algemeen wil men in deze regio de weg open houden voor partikulieren om zich op Cultureel gebied bezig te houden. In alle landen bestaat een instelling die weliswaar de gelden voor haar begroting van de staat ontvangt maar niet door het Ministerie van Cultuur gekontroleerd wordt. In Puerto Rico bestaat de Instituto de Cultura Puertoriqueña. In Venezuela de Coñac. In de Nederlandse Antillen worden nu de Culturele Centra die al vijfendertig jaar bestaan opgeheven omdat een aantal politici liever zelf de gelden in handen krijgen die vanuit Nederland beschikbaar worden gesteld.

Dit alles druist in tegen de geest van de tijd. Zo socialistisch zijn wij nu eenmaal niet ingesteld in de Antillen. Maar wat erger is, het geldt alleen voor de Sticusa en de Culturele Centra. Tegelijkertijd dat men hier een bestaande en goed functionerende instelling dooddrukt helpt men aan de andere kant de Stichting Grafische Communikatie van de grond. De Cebemo het voormalig Cede Antiyas wordt ook behoorlijk geholpen. Ik geloof niet dat daar enig bezwaar tegen zou moeten bestaan. Het is echter wel frappant dat het gebeurt. Als voor de Culturele Centra zou gelden dat het niet meer via partikuliere kanalen kan blijven gaan dan zou het voor die twee andere instellingen ook zo moeten zijn.

Duidelijk

Het is duidelijk dat zowel in het Nederlands parlement als in de Staten van de Nederlandse Antillen gesproken wordt over een zaak waar men geen verstand van heeft. In het jaar 1980 bij het vorig parlementair bezoek heeft het Cultureel Centrum Curacao de delegatie uitgenodigd voor een bezoek waarbij mensen zouden worden gevraagd van alle instellingen op Curacao die zich daadwerkelijk met het sociaal cultureel werk en het maatschappelijk opbouwwerk bezig houden. De parlementaire delegatie had daar geen tijd voor. Ook dit maal heeft men het niet op hun verlanglijst geplaatst van instellingen die men wenste te bezoeken. Het is duidelijk dat men niet bezwaard met enige kennis van zaken een beslissing wil forceren. Men wil ook niemand spreken die door kracht van argumenten hen misschien tot andere gedachten zou kunnen brengen.

Alles bij elkaar is het maar een rare zaak omdat dit niet de manier is waarop parlementen werken. Men heeft zich in het verleden een mening gevormd omtrent de gang van zaken bij de Culturele Centra naar aanleiding van kritiek van enige partikuliere personen. Men heeft nagelaten zelf te gaan kijken hoe de Centra funktioneren. Vooral voor de leden van het Antilliaans parlement is dit een zeer penibele zaak. Immers die Nederlanders zijn maar af en toe in de Antillen maar de leden van de Staten hebben jaar in jaar uit de tijd om eens een kijkje te gaan nemen. Zij hebben het nooit gedaan. Er zijn zelfs heel wat leden van de Staten die niet eens weten wat er allemaal gedaan wordt door de Culturele Centra.

Scherpe kritiek

Het rapport van Ommen Hillenius - van Draanen dat op de helft van de jaren zeventig uitkwam zag de Culturele Centra als machtsconcentraties. Bij het bezoek van deze twee Nederlandse deskundigen die alle zes eilanden afgingen werd voor het eerst in de geschiedenis aan de werkers in het veld gevraagd wat zij van de gang van zaken dachten. Zij hadden heel wat kritiek op het funktioneren van de Centra. Geen malse kritiek maar juist zeer scherpe. Als men nu vanaf 1977 dit gegeven had gebruikt om het beleid van de Centra aan te passen aan de kritiek die men vanuit de werkers in het veld kreeg, dan waren wij nu zeven jaar verder. Nu is alles nog op dezelfde plaats blijven vastzitten.

Z.O.Z.

Er wordt wel eens gezegd dat de Culturele Centra zich gedragen als machtswellustigen die in een ivoren toren zitten en helemaal niet weten wat er leeft onder de bevolking. In de eerste plaats valt daarop op te merken dat wanneer de gelden van de Sticusa straks naar een gedeputeerde gaan daar in ieder geval geen enkele verbetering in komt. Een mogelijkheid van inspraak bij de besteding van de gelden is bij de eilandgebieden veel kleiner dan bij de Culturele Centra. In het rapport van Ommen, Hillenius, van Draanen is ook opgemerkt dat men zou moeten komen tot eilandelijk gestruktureerde samenwerkingsverbanden die dan met het betrokken bestuurscollege van het eiland samen een cultureel beleid zouden moeten opstellen.

Het is bijna onmogelijk om een samenwerkingsverband van boven op te leggen. De Minister van Kultuur kan dit niet. De Bestuurscolleges kunnen dit evenmin. Eigenlijk kunnen de Culturele Centra dit ook niet omdat zij gezien worden als machtsconcentraties. Het initiatief zou moeten uitgaan van particulieren die genoegzaam op de hoogte zijn van wat er allemaal plaats vindt op het gebied van de Culturele zelfwerkzaamheden en het maatschappelijk opbouwwerk. Als de bestuurscolleges weten dat zij extra geld krijgen zullen zij zeker niet het initiatief nemen om pottekijkers bij zich uit te nodigen. De Culturele Centra doen al vanzelf niets meer omdat zij geloven dat het opheffen van de Sticusa een vaststaan feit is. Het opheffen van de Sticusa heeft tot resultaat dat de Centra na het vieren van hun vijfendertigjarig bestaan zullen verdwijnen.

Maar bij het bezoek van de heer van Ommen en Mevrouw Hillenius is ook komen vast te staan dat de werkers in het veld enorm veel kritiek hadden op de gang van zaken bij de eilandelijke overheid. Daarover zwijgt men liever. Degenen die het werk doen zullen het in de toekomst veel moeilijker krijgen wanneer de beschikbare gelden allemaal op dezelfde plaats terecht komen. In een vergadering met de leden van de Adviesraad voor de Culturele Samenwerking tussen de landen van het Koninkrijk hebben een aantal ambtenaren duidelijk gemaakt dat de meeste mensen niet bereid zijn vrij uit te spreken in een vergadering met de gedeputeerde maar wel los komen als zij met dezelfde ambtenaren apart spreken. Een duidelijk bewijs van grote ontevredenheid bij degenen waar het eigenlijk om zou moeten gaan. Daar weet Wijnie Jabaaij helemaal niets van maar dat vindt zij ook niet belangrijk. Een treurige bijkomstigheid is dat enige van de betrokken ambtenaren indertijd zelfs berispt zijn omdat zij de moed hadden dit gegeven onder de aandacht van de vergadering te brengen.

Geen inspraak

Degenen die het werk doen hebben in deze zaak geen inspraak. Bij de Culturele Centra niet en bij de eilandsbesturen in geen geval. De veranderingen die men vanuit Den Haag aanbrengt zijn in geen geval verbeteringen. Men doodt het initiatief. Bij het vaststellen van het rapport van de kommissie bestaande uit Statenleden en Kamerleden heeft drs. Rufo Mac William heel duidelijk gesteld dat de nieuwe aanpak er niet toe moet leiden dat de bestaande instellingen ophouden te bestaan. Niemand reageerde op deze opmerking. Het staat te bezien of de bestaande instellingen zoals de muziekscholen, de balletscholen kunnen blijven bestaan.

Het ligt voor de hand dat met de Sticusa ook de meeste instellingen zullen verdwijnen die in de loop van 35 jaar tot stand zijn gekomen. Zo heeft het initiatief van Mevrouw Jabaaij dan meer kapot gemaakt dan zij ooit zou kunnen opbouwen. Een zeer duidelijk bewijs van hoe het niet moet bij de dekolonisatie.

Amigoe DINSDAG 21 FEBRUARI 1984

Bedrijfsleider van met sluiting bedreigde Saba Artisan Foundation:

Er is bestaansmogelijkheid maar hulp blijft nog geboden

THE BOTTOM — "Het water staat ons aan de lippen en ik ben ten einde raad. Na ruim tien jaar zullen we de zaak moeten sluiten". Aan het woord is Rudy Zagers, bedrijfs-leider van de Saba Artisan Foundation. "Omdat we te weinig en bovendien verkeerde hulp gekregen hebben, kunnen we ons hoofd niet boven water houden. Dat is buitengewoon jammer, want er zijn zeker toekomstmogelijkheden, hetgeen bevestigd wordt in de rapporten van diverse deskundigen", aldus Rudy Zagers.

Ruim tien jaar geleden zag het er allemaal zo rooskleurig uit. Met financiële bijstand van het United Nations Development Program en de Nederlandse regering werd de Saba Artisan Foundation gestart. Het doel was en is nog steeds om zonder winst-oogmerk de werkgelegenheid op Saba te verruimen door het stimuleren van handwerken en het vervaardigen van kunstnijverheid producten. De centrale overheid sprong volgens plan financieel bij en het eilandelijk bestuur droeg zijn steentje bij door onder anderen het beschikbaar stellen van het gebouw.

Toen de Amerikaan José Williams in '76 voor twee jaar naar Saba kwam, werd begonnen met de opzet van een silk screen print (zeefdruk) afdeling. Hetzelfde jaar werden de eerste producten lokaal aan de man gebracht. Toen Harry Simmons, de counterpart van Williams, in 1980 elders emplooi vond, werd Rudy Zagers als bedrijfs-leider aangesteld. Daarvoor fungeerde hij reeds zo'n vier jaar als boekhouder, zodat hij het bedrijf van haver tot gort kende. In 1982 werd de laatste financiële bijstand

zie verder p. 17

Vervolg Saba Artisan Foundation

ontvangen en in juni 1983 werd het project officieel afgesloten. Vanaf die datum moest de Saba Artisan Foundation zich dus zelfstandig kunnen bedruipen.

Niet alleen op Saba is een Artisan Foundation, ook op de andere eilanden, behalve St. Maarten, is iets dergelijks aanwezig. De bedoeling was dat op alle eilanden iets anders geproduceerd zou worden. Aruba zou een potten- bakkerij krijgen, op Curaçao zou men poppen gaan fabriceren, Bonaire zou zich toeleggen op het ontwerpen van juwelen van zwart koraal, St. Eustatius zou zijn heil zoeken in hout- bewerking en Saba had dan zijn zeefdruk. Daarnaast zou men zich op elk eiland naar eigen inzicht op andere producten kunnen werpen. De eilanden zouden dan elkaars producten gaan verkopen, waarbij Aruba en Curaçao de belangrijkste afzet-markt zouden vormen.

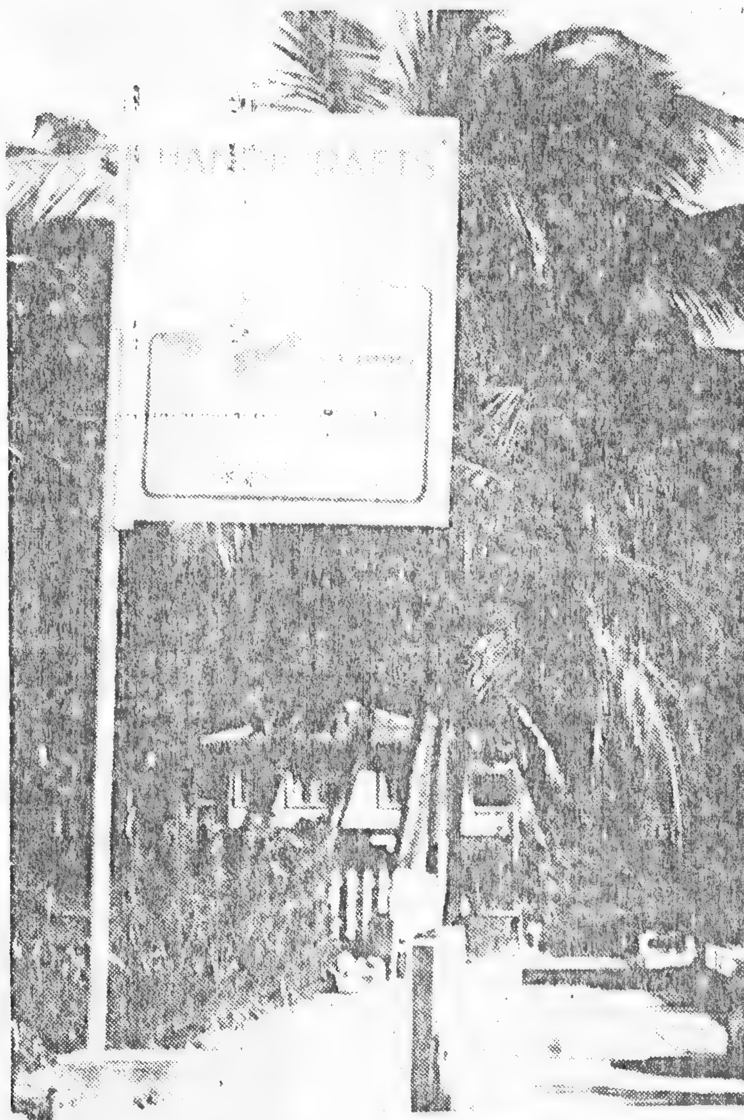
"Een zeer goed idee", aldus Rudy Zagers, "maar na enige tijd ging iedereen zich op zeefdruk toeleggen, zodat wij natuurlijk geen afzet-markt op de Benedenwinden op konden bouwen. Zonder enige hulp of begeleiding hebben we toen zelf naar markten moeten zoeken. Er was wel een Amerikaan, ingehuurd in het kader van de technische bijstand door DEPOS", legt Rudy Zagers uit, "maar die heeft voor ons helemaal niets gedaan". Wel heeft mode- expert Nita Asmundred in 1982 en 1983 zo'n acht maanden deskundige hulp verleend. Zij heeft de bestaande collectie op peil gebracht en ze heeft nieuwe modellen geïntroduceerd. Vervolgens zou er een marketing expert komen, maar dat werd een marketing technician, Maria Plants. "Precies de omgekeerde wereld", oordeelt Rudy Zagers, "eerst hadden we iemand moeten hebben om de markt te onderzoeken en dan had Nita Asmundred moeten komen om de collectie aan te passen aan de markt- omstandigheden. De zoveelste fout waar wij niets aan kunnen doen. Bovendien", vervolgt hij, "hebben we niet veel aan de hulp van Maria Plants gehad. Zij heeft twaalf eilanden bezocht en op drie daarvan, St. Johns, Virgin Gordon en Peter Island, meende zij, een afzetmarkt gevonden te hebben.

Maar juist daar hadden we zelf al de markt aangeboord!"

Naar aanleiding van het verslag aan DEPOS van Nita Asmundred zou een officieel rapport samengesteld worden. Ook heeft DEPOS beloofd dat naar aanleiding van de bevindingen van Maria Plants een beleidsplan opgesteld zou worden om de Saba Artisan Foundation uit de misère te halen. "Maar ook daar is tot op heden nog geen reactie op gekomen", verklaart een geëmotioneerde Rudy Zagers. "We zien er geen gat meer in. Eigenlijk verkeren we nog steeds in de aanloop- periode. In de pri- [illegible] gekomen. We hebben wel hulp gehad, maar niet de juiste en nu laat men ons maar op eigen houtje verder modderen. En dat buiten onze schuld".

Rudy Zagers, die de Saba Artisan Foundation door en door kent, ziet zeker mogelijkheden om er een gezond, goed functionerend bedrijf van te maken. "Wat wij in de eerste plaats nodig hebben, is goede marketing assistance en in de tweede plaats moeten we iemand hebben die goede dessins kan ontwerpen. Verder hebben we een tijdelijke periode subsidie nodig, zodat de prijs van de artikelen met ongeveer één derde naar beneden kan. Als we dan onze ouderwetse naaimachines, die de kostprijs sterk verhogen, ook nog kunnen vervangen, kunnen we ons concurrerend op de markt begeven. We kunnen dan meer produceren, zodat we lucratiever kunnen werken: op het ogenblik produceren we minder dan de helft van wat mogelijk is! Als aan deze voorwaarden wordt voldaan, kunnen we ons bedruipen zonder hulp van buitenaf".

Overigens krijgen de Arubaanse en Curaçaose afdelingen volgens Rudy Zagers nog steeds subsidie van de eilandelijke overheid. De Sabaanse overheid zou ook wel willen helpen, maar de financiële situatie daar is zo slecht dat van die kant geen hulp meer te verwachten valt. Zij hebben wel steeds naar vermogen geholpen.

...de richtingwijzer naar Handicrafts Saba is een vertrouwd beeld geworden. Maar de vraag is: voor hoelang nog?...

z.o.z.

RUDI ZAGERS
.....wanhoping.....

De laatste hoop van Rudy Zagers is gevestigd op het Insentive Grant Scene. Hij heeft daar om hulp gevraagd en juist tijdens ons gesprek komt er een telefoontje dat er op tijdelijke basis iemand die op Saba woont, aangesteld mag worden om nieuwe dessins te ontwerpen. "Daar zijn we natuurlijk ontzettend blij mee", aldus Rudy Zagers, "maar het is nog lang niet genoeg. We hebben echt meer hulp nodig en als die er niet komt, dan betekent dat het einde voor de Saba Arti- [illegible]

Amigoe DONDERDAG 23 FEBRUARI 1984

WILLEMSTAD— "On Wawa" (Eduardo Monte) van 98 jaar geeft een demonstratie van het bespelen van de "matrimonial", samen met de groep Issoco die "muzik di zumbi" speelt.

On Wawa is in hart en nieren een "zumbi- musicus". Geboren op 14 februari 1886 geboren, verhaalt On Wawa hoe hij na de school afgemaakt te hebben leerling-kleermaker werd. In die tijd werd in de kunuku nog zumbimuziek gespeeld, zodat On Wawa ermee opgroeide en zelf ook de instrumenten leerde bespelen. Op tienjarige leeftijd leerde hij de matrimonial spelen en viel vaak in als een of andere speler van een groep uitviel.

On Wawa legde uit dat een groep bestaat uit vier spelers met als instrumenten fluit, tambú, trianu (triangel) en matrimonial. De groep waar hij deel van uitmaakte heette "Konhunto Alegre". On Wawa is de enige speler van deze groep die nog leeft.

De Beurs 5/4 Woensdag 22 februari 1984

Afgewisseld met ballet van Dolly Paiken-Becher

VENEZOLAANSE MUSICI CONCERTEREN TEN BATE VAN "CLUB UNION"

WILLEMSTAD - Op zaterdag, 25 februari a.s. wordt in Centro Pro Arte ten bate van "Club Union Shaarei Tsedek" een concert gegeven door Venezolaanse musici van grote vermaardheid, die speciaal voor dit doel zullen overkomen. Tevens zal balletschool "Les Sylphides" deelnemen aan het programma; de choreografie is van Dolly Paiken-Becher.

Het muzikale deel van de avond zal bestaan uit Sephardische, Yiddische en Hebreeuwse liederen, met begeleiding op piano en guitaar. Mèm Vornis zal als ceremoniemeester uitleg geven over dit deel van het programma. Het ballet-programma bestaat uit: een wals, twee moderne dansen, een jazz-nummer en een "hassidic" dans.

De musici die voor dit kultureel gebeuren naar Curacao zullen afreizen zijn: Moises Serfati, Venezolaanse tenor, geboren in Marokko. Terwijl hij in Lausanne zang studeerde, volgde hij tegelijkertijd studie voor civiel ingenieur. Na zich in 1967 in Venezuela te hebben gevestigd, studeerde hij verder zang met de bekende zangpedagogen Carmen Teresa Hurtado de Machado, Fedora Alemán en Alfredo Hollander.

Serfati is mede-oprichter van de "Schola Cantorum de Caracas", waar hij als tenor optreedt. Hij heeft zich gewijd aan de studie, de verspreiding en het behoud van Sephardische muziek. Om dit waar te maken heeft hij o.a. deelgenomen aan vele "recitals" in Spanje en Marokko. Hij is uitgenodigd om in maart a.s. tijdens het Congres van de Sephardische Federatie van Latijns-Amerika in Buenos Aires op te treden.

ANA FERNAUD, Sopraan, geboren in Spanje, kwam op jeugdige leeftijd naar Venezuela, waar zij studeerde aan het Conservatorium Juan Manuel Olivares te Caracas. Zij is in Venezuela in de belangrijkste cultuurcentra met de belangrijkste orkesten van het land opgetreden. In het buitenland gaf zij met veel sukses "recitals" in de vooraanstaande concertzalen van Washington, Londen, Wenen, Athen, Miami en Costa Rica.

Zij heeft deelgenomen aan de eerste en tweede Sephardische week in Caracas.

Haar repertoir omvat concerten, oratoria, cantates en, zeer in het bijzonder, Spaanse muziek vanaf de Gotische tijd.

Z.O.Z.

Ana Fernaud
Kantante

Moises Serfati
Kantante

Alfredo Rugeles
Guitarista

Madalit Lamazares
Pianista

MADALIT LAMAZARES, Venezolaanse pianiste, geboren in Havana, Cuba. Zij studeerde af aan het Conservatorium Juan Manuel de Olivares te Caracas, onder leiding van de eminente zangpedagoge Gery Haas. Tevens behaalde zij haar doctoraal in de Spaanse Letteren aan de R.K.

Universiteit Andres Bello. Zij heeft als docent uitstekend werk verricht en treedt regelmatig op als soliste en als begeleidster in Venezuela en in de Verenigde Staten.

Ook heeft zij verschillende grammofoonplaten gemaakt, met prominente zangers van het land. Momenteel werkt zij bij de "Taller de Opera" in Caracas.

ALFREDO RUGELOS. Deze guitarist werd in Washington, D.C. geboren. Ook hij volgde zijn studie aan het Conservatorium Juan Manuel de Olivares in Caracas. In [illegible] behaalde hij zijn diploma voor zang en koordirektie [illegible] handen van zijn opleiders, o.a. professoren [illegible] en Alberto Grau respectievelijk.

In 1959 verkreeg hij de nationale prijs voor kompositie "Caro de Bossi" voor zijn oeuvre "Somos nueve". Aan het Robert Schumann Instituut te Düsseldorf, studeerde hij piano met de pedagoge Christian de Bruyn.

Hij heeft deelgenomen aan belangrijke muzikale evenementen in Frankrijk, Griekenland, Italie, Duitsland en Oostenrijk. Sedert februari 1982 is hij een der direkteuren van de "Orquesta Sinfónica Municipal" van Caracas.

CHOREOGRAFIE VAN DOLLY PAIKEN-BECHER

Dolly Paiken-Becher, op Curacao geboren, volgde hier middelbaar onderwijs, waarna zij kunst en wetenschappen studeerde aan de Adelphi University te Long Island, N.Y. Zij specialiseerde in Dans en is nu docente aan de ballet-school "Les Sylphides", terwijl zij ook in moderne dans les geeft aan de "Ecole de Danse" van Lucia Schnog.

Club Union

In 1934 werd "Club Union" opgericht door Askenazi Joden op het eiland. De religieuze aktiviteiten vonden plaats in de Graham Building; later verhuisde men naar de Bargestraat. In 1951 werd een gebouw op Scharloo aangekocht om als clubhuis te dienen; het gebouw ernaast werd in 1956 aangeworven en als synagoge ingericht. Deze draagt de naam "[illegible]", hetgeen betekent: 'Profiel der Gerechtigheid.

Omstreeks 1925 kwam de eerste Askenazi jood in Curaçao aan, uit Oost-Europa afkomstig.

In [illegible] en 192[illegible] volgden er meer, namelijk uit Polen, Rusland en Roemenie, omdat zij moesten vluchten voor de beruchte "progroms" in Europa. Sommigen gingen voor de Shell werken; anderen begonnen met kleine zaken die door eigen familieleden beheerd werden. Velen, echter, kwamen alleen over om later, als de financien het toelieten, vrouw en kinderen over te laten komen.

Gedurende de Tweede Wereldoorlog, werden bijna alle Askenazi joden lid van de Burgerwacht; door op deze wijze hun diensten aan te bieden voor de bescherming van het eiland, gaven zij blijk van hun waardering voor de genoten gastvrijheid. Na de oorlog vroegen velen naturalisatie aan. Gedurende de jaren 1944-45 konsolideerden zich vele van hun zaken, die uitgroeiden tot firma's met enorm grote omzet.

Leden van Club Union hebben altijd klaar gestaan om hun bijdrage te leveren aan sociale instellingen op ons eiland, zonder dat hieraan publiciteit werd gegeven.

Als leden van de Kamer van Koophandel hebben zij veel kunnen bereiken voor het toerisme, vooral uit Venezuela, hetgeen nu, helaas, is teruggelopen wegens devaluatie van de bólivar.

Leden van Club Union hebben altijd aktief deelgenomen om sociale en charitatieve doeleinden te bereiken, o.a. voor gehandicapten, voor Pasadia, Casa Manita en het Rode Kruis.

Het eerste grote hotel op Curacao, the Intercontinental, thans Hotel Plaza, kwam op initiatief van deze zakenlui tot stand. Als aandeelhouders ontvingen zij 10 jaar geen enkele uitkering.

Club Union heeft een damescomité, dat zich bezig houdt met allerlei sociale aktiviteiten. In december organiseerde dit komité een Sinterklaasfeest voor de kinderen van Huize St. Jozef; dit feest werd op de binnenplaats van de kathedraal te Pietermaai gevierd.

Kaarten voor het concer van zaterdag aanstaande zijn verkrijgbaar aan de volgende adressen: Boekhandel Salas, Mensing's Caminada, Van Dorp - Promenade; Zuikertuintje, La Bonanza- Otrabanda, Ecole de Danse van Lucia Schnog, Les Sylphides- Groot Davelaarweg en Centro Pro Arte.

Amigoe VRIJDAG 24 FEBRUARI 1984

Antilliaanse architectuur ten toon in Jong Bonaire

KRALENDIJK — Onder auspicien van het Cultureel Centrum Bonaire (CCB) wordt vrijdagmiddag een tentoonstelling van architectuur en kunst van de Nederlandse Antillen geopend. Deze tentoonstelling wordt georganiseerd in samenwerking met de studenten van de Technische Hogeschool (TH) in Delft.

Antilliana werd voor het eerst geëxposeerd in 1982 waar de tentoonstelling in zijn oorspronkelijke vorm door de gevolmachtigd minister drs. M.J. de Castro in Den Haag werd geopend. In verband met de rondreis van de tentoonstelling Antilliana langs alle eilanden van de Nederlandse Antillen is de tentoonstelling geheel herzien en uitgebreid. Curacao exposeert 21 werken, terwijl Aruba en de Bovenwinden resp. 5 en 4 schilderijen exposeren. De inzendingen van Bonaire zijn van M. Marchena met Landschap Bonaire, Frans Booi met Kas di Hadrey, B van Goethem met Bonaire Zout 1 en tenslotte van C. Melaan met Slavenhutjes Bonaire.

De tentoonstelling is geopend van vrijdag 24 februari tot donderdag 29 februari van 17 tot 19 uur. Voor de scholen die ook een bezoek kunnen brengen aan de tentoonstelling zal er een speciale rondleiding zijn waarbij de organisatoren een uitleg zullen geven. De rondleidingen beginnen om 9-10.00 en 11.00 uur op maandag 27, dinsdag 28 en woensdag 29 februari.

Amigoe
WOENSDAG 22 FEBRUARI 1984

Spellingscommissie bijna klaar met taak

KRALENDIJK — De spellingscommissie die enige jaren geleden werd ingesteld door het BC is vrijwel gereed met de opgedragen werkzaamheden, aldus de voorzitter van deze commissie Pancho Cicilia. Deze commissie zal advies uitbrengen aan het BC over de meest geeigende spelling voor Bonaire.

De commissie is de laatste tijd zeer frequent bijeen geweest en behalve de vergaderingen die belegd werden, heeft de commissie ook tweemaal deskundigen op het gebied van de spelling naar Bonaire gebracht om op die manier de bevolking volledig in te lichten over de beide mogelijkheden die gekozen kunnen worden: de fonologische of de etymologische spelling. Eind vorig jaar bracht drs Römer een bezoek aan Bonaire en hij gaf een algemeen overzicht over de spelling. Zijn lezing werd bijgewoond door een groot aantal leerkrachten. Begin vorige maand gaf de heer Sidney Joubert een lezing over de fonologische spelling, zoals die door Curacao is gekozen en binnenkort zal de heer Jossy Mansur een lezing houden over de etymologische spelling zoals die op Aruba wordt voorgestaan. Op het moment dat de commissie van de heer Cicilia zijn werkzaamheden zal beeindigen met het uitbrengen van een advies aan het BC, dient onmiddellijk een nieuwe commissie benoemd te worden, die de spellingsproblemen diepgaander zal bestuderen. Volgens Pancho Cicilia is er momenteel nog geen enkel advies uitgebracht aan het BC en dat kan ook niet aldus Cicilia, want er is in de commissie nog niet eens een beslissing gevallen.

Inmiddels heeft Aruba wel gekozen en daar zal de etymologische spelling, die dus gebaseerd is op oorsprong van de woorden de voorkeur hebben. Op Curacao is, zoals bekend reeds gekozen voor de fonologische spelling, die de woorden wil schrijven zoals ze worden uitgesproken en is bekend onder de naam Rome - Maduro-Jonis spelling. Vermoedelijk zal ook Bonaire de fonologische spelling kiezen, want gedeputeerde van Onderwijs Franklin Crestian heeft reeds eerder opgemerkt, dat Bonaire in ieder geval voor een groot deel van de studie over de spelling afhankelijk zal zijn van Curacao, waar men uiteraard derzake al veel verder is met deze ontwikkeling.

Amigoe
DONDERDAG 23 FEBRUARI 1984

Amigoe
23-2-1984

Stan Kuiperi heeft expositie in Rennes

ORANJESTAD — In de Franse stad Rennes is vorige week donderdag een expositie geopend van werken van de Arubaanse kunstschilder, Stan Kuiperi. De expositie werd geopend door de burgemeester van Rennes en duurt tot 7 maart. Stan Kuiperi, die de oudste zoon is van de heer Herman Kuiperi, exposeerde zijn werken recentelijk van 27 januari tot 4 februari met veel succes in Galerie Kappa, in Amsterdam. De expositie in Rennes wordt gehouden in "Theatre de la ville de Rennes" waar jaarlijks zo'n 15 exposities worden gehouden van kunstenaars die bij keuze bepaald worden. Stan Kuiperi is in Rennes woonachtig sedert hij in 1982 voor kunstschilder slaagde.

De Beurs 2/4 Donderdag 23 februari 1984

IN MAART WEER FESSKA CURSUS

WILLEMSTAD - In de maand maart 1984 organiseert Fesska wederom een kursus. De Fesska heeft Prof. Dr. G.P. Stevens van de Hogeschool voor Theologie en Pastoraat te Heerlen bereid gevonden een inleidende kursus Nieuwe Codex ' Kerkelijke Wetboek ', te geven op de Antillen.

Prof. Dr. G.P. Stevens, geboren te Schinnen, Zuid Limburg in oktober 1937, na de studies gymnasium, filosofie en theologie te Ruldoc en Roermond, priester gewijd en van 1963-19 68 student aan het Pauselijk Instituut voor beide rechten (kanoniek en romeins recht) van de Lateraanse Universiteit te Rome. Gepromoveerd te Rome 12 november 1968 op het proefschrift ' Theodorus Balsamon , een analyse van zijn werken en van zijn juridisch denken.'

Sinds 1969 rechter van de kerkelijke rechtbank van het bisdom Roermond. In 1973 benoemd docent kerkelijk recht aan de Hogeschool voor Theologie en Pastoraat te Heerlen, sinds 1980 buitengewoon hoogleraar te Heerlen.

Thans met enkele collega's in opdracht van de Nederlandse en Vlaams-Belgische Bisschoppenconferentie bezig met de vertaling van het nieuwe Wetboek van 1983.

Hij stelt zich voor de volgende inleidingen te houden:

- beknopt overzicht van de geschiedenis van het kanoniek recht;
- de wording van het nieuwe Wetboek van Kanoniek Recht van 1983, tevens overzicht van de inhoud;
- overzicht van het personenrecht in het Wetboek;
- het huwelijksrecht in het wetboek;
- het recht aangaande de leken in het Wetboek;
- theologische achtergronden van het kanoniek recht.

Prof.Dr. G.P. Stevens

De kursusdagen zijn: 9-12-14-16-19-21 maart 1984 van 20:00-22:00 uur aan de UNA. Inschrijfgeld bedraagt f. 60,--. Inschrijvingen kunnen plaatsvinden op maandag, woensdag en vrijdag van 09:00-12:00 uur op het kantoor van Fesska.(Pastorie Heilige Familie, telefoon 23413.

Amigoe
ZATERDAG 25 FEBRUARI 1984

"Kas di Arte" in "Kachu"

WILLEMSTAD — TeleCuraçao zendt dinsdag om half acht het programma «Kachu» (hoorn) uit waarin de nadruk gelegd wordt op «Kas di Arte». Daarin doen mee Clarina Gomez met bloemschikken, Anecita Martina met manden en hoeden vlechten, Garce Daal- Martijn met glasbewerking en Sandra Lewis- Nieuw met het maken van manden. Regie en productie zijn in handen van Gibi Bacilio, de opname in handen van de tv-omroep en presentatie in zendtijd van het Departement van Cultuur en Opvoeding. Het programma wordt een week later, op 6 maart, herhaald.

Amigoe
ZATERDAG 25 FEBRUARI 1984

Aandacht voor Rasta's in Nieuwe West-Indische Gids

WILLEMSTAD — De Nieuwe West-Indische Gids(NWIG) heeft in zijn laatste aflevering van 1983 onder meer aandacht besteed aan de Rasta-beweging. Een vijftal boeken over de Rastafarians en hun beweging worden onder de loep genomen.

In 1953 kwam de anthropoloog George Eaton Simpson de beweging in de buitenwijken van Kingston op Jamaica op het spoor. Pas de laatste jaren is voor deze beweging de nodige aandacht ontstaan buiten Jamaica. Door de koppeling van Rastabeweging en de reggae-muziek is er zelfs sprake van een hausse. De zeer uitvoerige beschrijving en recensie van en over deze boeken is van de hand van Kenneth M. Bilby van de John Hopkins University in Baltimor in de Verenigde Staten.

Deze is vol lof over het boek Dread: the Rastafarians of Jamaica door de priester Joseph Owens, die zo'n twee jaar met de voorbereiding van dit boek is bezig geweest en daarbij gewapend met bandrecorder en een communicatieve geest naar de Rasta's van Kingston trok. Volgens de recensent is dit werk van Owens van doorslaggevend belang geweest in Jamaica om degenen die huiverig en afwijzend stonden tegenover de Rasta's als zijnde iets exentrieks te overtuigen dat het om een religie gaat. Volgens Bilbey is dit boek zeven jaar na zijn verschijning nog steeds een van de prettigste boeken om wat meer aan de weet te komen over de Rasta's. De Nieuwe West Indische Gids in zijn nieuwe opzet bevat talrijke recensies over boeken en geschriften welke van belang zijn voor het Caribisch gebied.

De Beurs p/8 Donderdag 23 februari 1984

SCHILDERIJEN-EXPOSITIE EILAINE HERNANDEZ-PETERSON IN RESTAURANT EAT ROYAL

(Van onze korrespondente)

PHILIPSBURG - Van 18 februari tot 1 maart wordt in het bekende restaurant "Eat Royal" in de Frontstreet, een schilderijen expositie van de te St. Maarten geboren kunstenaresse Elaine Hernandez-Peterson gehouden.

De door statenlid dr. Claude Wathey geopende expositie, omvat 28 schilderijen, waaronder landschappen, dieren, planten en enkele portretten te bewonderen zijn.

Elaine Hernandez-Peterson ontving haar basis training in kunst te Nederland gedurende haar studie aan de onderwijzersopleiding te Etten-Leur Noord Brabant.

Vier jaar later emigreerde ze naar Judibana Venezuela, alwaar ze haar talenten in batik en acrylic schilderkunst o.l.v. de bekende Russische schilder Pedro Hawrylak verder ontwikkelde. Haar eerste expositie van batiks werd in 1972 in het cultureel centrum van de Amuay Oil Refinery gehouden, gevolgd door jaarlijkse tentoonstellingen van acrylics en batiks in lokale clubs te Judibana.

Elaine Hernandez-Peterson signeert haar werk met de naam: "Halinka", hetgeen Pools is voor Elaine. Belangstellenden die de officiele opening misten, kunnen nog tot 1 maart a.s. haar werk bewonderen dan wel aankopen in restaurant "Eat Royal".

Amigoe
23-2-1984

Foto-expositie in schouwburg

WILLEMSTAD — De Sectie Kultuur van het eilandgebied Curaçao organiseert een foto-expositie van de internationaal vermaarde artiest Atilio Spinello. Hij heeft een poëtische visie op de Indo-Amerikaanse historie, het landschap, zijn mensen. De opening van de expositie is op woensdag 29 februari om half negen 's avonds in Centro Pro Arte.

Amigoe DONDERDAG 23 FEBRUARI 1984

Bij dertigjarig bestaan

Geschiedenis Radio Hoyer wordt belicht

WILLEMSTAD — In het kader van het 30-jarig bestaan van radio Hoyer 1 en het 25-jarig bestaan van radio Hoyer 2, beginnen de Hoyer-stations aanstaande maandag met een serie speciale programma's. Die zullen helemaal gewijd zijn aan de geschiedenis van Hoyer.

De programma's werden samengesteld door voormalig Hoyer-redactrice Anneke van Arkel. Van Arkel, die vorig jaar naar Nederland vertrok, keerde ter gelegenheid van het jubileum voor drie weken naar Curaçao terug.

Op 10 maart zal de officiële ingebruikname van het nieuwe FM-zenderproject van Hoyer plaatsvinden. Van tien uur 's morgens tot 1 uur 's-middags presenteren de twee AM- en de twee FM-stations van radio Hoyer dan op vier frequenties een drie uur durende uitzending van de openingsceremonie en de daaraan verbonden feestelijkheden. De nieuwe zender werkt op zonne-energie. Hoyer wordt daarmee het eerste radio-station ter wereld dat gebruik maakt van een op zonne-panelen werkende zend-installatie.

De viering van een kwart eeuw radio Hoyer 2 krijgt overigens nog eens een extra opvallend tintje. Hoyer 2 bestaat namelijk officieel niet 25, maar 25 plus 1 jaar. Daar kwam de stations-leiding nog maar enkele dagen geleden achter. Tot die tijd verkeerde zij, door een misverstand, in de veronderstelling dat deze zender jonger was dan in werkelijkheid het geval is. Dat extra jaartje zal de feestelijkheden, naar mag worden aangenomen, uiteindelijk alleen maar uitbundiger maken.

Amigoe
ZATERDAG 25 FEBRUARI 1984

ORANJESTAD — Gisteren had de eerste officiele presentatie plaats van het programma "Y kiko awor", dat handelt over de studie van een student buiten Aruba. Het programma werd samengesteld door Ido Yanez en Eddy Lasten, terwijl ook Bito Oduber en Erick Tchong medewerking met muziek en zang geven. Het lied wordt gezongen door het koor The Young Voices onder leiding van Maybeline Arends Croes. De gehele opname werd verzorgd door personeel van de Media Dienst van de Openbare bibliotheek. De presentatie van het programma had plaats in tegenwoordigheid van allen die medewerking aan de tot standkoming gaven. Het 45 minuten durende programma zal op 9 maart via TeleAruba worden vertoond.

Amigoe 23-2-1984

Eerste exemplaar voor Antillenhuis

Boek over leven en werk Sickman Corsen

DEN HAAG/ WILLEMSTAD— Het eerste exemplaar van het boek Leven en muziekwerken van de dichter- musicus Joseph Sickman Corsen is dinsdag overhandigd aan gevolmachtigde minister drs Marco de Castro. De overhandiging vond plaats in het Antillenhuis door de auteur, drs Fons Rutten.

Het boek werd geschreven ter gedachtenis van de Curacaose dichter- musicus Joseph Corsen, wiens 130 jaar geboortedag in november 1983 herdacht werd. Corsen kan met recht één van de meest markante figuren uit het culturele leven van het oude Curacao genoemd worden. Van beroep muziek- leraar heeft hij vooral bekendheid verworven met zijn in het Spaans en Papiamentu geschreven gedichten. Minder bekend is dat Corsen een omvangrijk muzikaal oeuvre achterliet en dan met name piano- stukken. Ze vormen een belangrijke bijdrage tot de kennis van het muziekleven van de Nederlandse Antillen in de tweede helft van de negentiende eeuw. Geen wonder ook dat het boek van Rutten als ondertitel heeft: "Bijdrage tot de kennis van de muziekgeschiedenis van de Nederlandse Antillen in de periode 1853-1911".

De vrees voor het verloren gaan van deze muzikale erfenis en het gemis aan goed gedocumenteerde studies over de Antilliaanse muziekgeschiedenis was de drijfveer voor de auteur tot samenstelling van het 354 bladzijden tellend boek. De auteur drs Fons Rutten studeerde aan de Rijksuniversiteit te Leiden, waar hij het dotoraal examen Farmacie en Biochemie aflegde, gevolgd in 1953 door het apothekers- examen. Daarna was hij enkele jaren als apotheek werkzaam op Curaçao en fungeerde in zijn vrije tijd als organist. Na zijn terugkeer in Nederland vestigde hij zich als apotheek in Eindhoven om van 1964 tot 1967 rechten in Tilburg, en van 1979 tot 1982 muziekgeschiedenis in Utrecht te studeren.

Het boek is uitgegeven in de reeks Anjerpublikaties deel 18, met financiele steun van het prins Bernhard Fonds en de Sticusa. Er is een voorwoord in opgenomen van prof dr Flothuis, hoogleraar in de muziekwetenschap aan de Rijksuniversiteit te Utrecht.

AMIGOE 25-2-1984

Opening Antilliana-expositie op Bonaire

KRALENDIJK — Vrijdagmiddag opende Franklin Crestian in zijn hoedanigheid als tweede wnd. gezaghebber de expositie Antilliana. Deze tentoonstelling is georganiseerd door de Antilliaanse architectuur studenten aan de T.H. in Delft en heeft als doel het Nederlandse en Antilliaanse publiek bewust te maken van de waarde die de architectuur heeft als culturele hoeksteen voor de zes eilanden met hun toerisme, handel en industrie.

De tentoonstelling werd al eerder gehouden op Curaçao en wnd. gezaghebber Crestian attendeerde dan ook direct op de relatie die er bestaat met de expositie en de verschillende renovaties op Curaçao, vooral op Otrobanda. De tentoonstelling bestaat uit een groot aantal foto's van gebouwen op de zes eilanden die een hoge architectonische waarde hebben. Zeer interessant voor Bonaire is uiteraard het Bonaireaanse gedeelte, waar de onlangs gerestaureerde gebouwen als Pasangrahan, Bestuurskantoor, landhuis Karpata, landhuis Washikemba e.d. ook nog tentoongesteld worden in hun oude glorie of in hun vervallen staat. Volgens de gegevens van de organisatoren was Bonaire vroeger een grote plantage, waar tot 1868 particuliere vestiging verboden was. De enige bewoners op Bonaire waren toen slaven en overheidsdienaren. Door dit isolement is de Bonaireaanse bouwstijl ontstaan die nauwelijks werd beïnvloed door andere architectuurstromingen. Vergeleken bijvoorbeeld met Curaçao zijn de Bonaireaanse gebouwen zowel de woningen in Kralendijk als de landhuizen op de diverse plantages van bescheiden omvang. Ook op het Flamingo- eiland wordt pas de laatste 150 jaar met steen gebouwd en opvallend is, dat in 1810 alle huizen nog van stro zijn. Omstreeks 1837 wordt pas het gezaghebbershuis gebouwd, dat thans het Bestuurskantoor is. Dit is het grootste historische gebouw van Bonaire. Op de expositie is dit gezaghebbershuis in oude stijl, met aan beide zijde een uitbouw, nog in zijn oude staat te bewonderen.

De tentoonstelling die onder auspicien van het CCB plaats vindt, is alleszins een bezoek waard.

Amigoe 25-2-1984

WILLEMSTAD— *Gezaghebber Casseres mocht gisteren de diploma's uitreiken aan geslaagde eilands- werknemers die aan de cursus Ortografia deelgenomen hadden. Bij elke dienst werd melding gemaakt van de bestgeslaagde cursist. Bij de dienst Onderwijs en Kultuur was dat Otti Augusta. De diploma- uitreiking kreeg een culturele omlijsting met de zanggroep Kanto Protesta en Richard "Yerba Seku" Hooi, die samen met de groep Issoco ritmische spellings- les aan de zaal gaf.*

Franco bij diploma-uitreiking:

Grote belangstelling voor "Ortografia"

WILLEMSTAD— Dat de Curacaose bevolking zich bewust is van de noodzaak van een officiele spelling is bewezen door de grote vraag naar het boek "Ortografia". Reeds zijn 21.000 onder de bevolking verspreid, en de grote vraag maakt een derde editie nodig, verklaarde gedeputeerde van Onderwijs, ing Willie Franco bij de overhandiging van diploma's aan eilandswerknemers die een cursus "Ortografia" volgden.

In het streven naar een algemeen gebruik van de spelling van Jonis en Maduro, organiseerde het eilandgebied de cursus voor haar werknemers. Er waren 99 deelnemers van acht verschillende diensten; aan 78 geslaagden werd gisteren het diploma uitgereikt. De diensten die meededen aan de cursus waren Sedukal (voorheen School Adviesdienst), Onderwijs en Kultuur, Sociale zaken, GGD, DOW, Domeinbeheer, Dienst Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting DROV, en Personeelszaken.

Ged Franco vindt het gezond dat onder de bevolking suggesties gedaan en kritiek geleverd wordt op de spelling. Dit bewijst volgens hem de belangstelling die er bestaat, en het feit dat het bewustwordings- proces ter gebruik van de eigen taal bijdraagt tot de creativiteit van de mensen. Er wordt binnenkort een toezicht- commissie benoemd; de voorbereidingen daartoe zijn reeds vergevorderd, aldus Franco. Deze commissie heeft ten doel suggesties, op- en aanmerkingen en kritiek te evalueren, teneinde de spelling waar nodig aan te passen of te veranderen.

Momenteel houdt het eilandgebied een informatie- campagne via de publiciteits- media. In dat kader is het boekje Ortografia aan de bevolking vestrekt. Er is van diverse zijden kritiek geleverd op de wijze van campagne- voering, aangezien men vindt dat er te vaak en te veel herhaald wordt. Ged Franco legde uit dat dit bewust gedaan is, waarbij rekening gehouden werd met het feit dat niet iedereen elke avond naar de tv kijkt, de radio luistert of de krant leest. Bovendien zijn bepaalde gedeeltes moeilijk en niet voor allen in één keer begrijpelijk. Per 1 maart wordt verandering aangebracht in het schema op de televisie: in plaats van vlak nà wordt het programma dan vlak vóór het nieuws- bulletin gepresenteerd.

"Zodra alle overheidswerknemers een gedegen basiskennis van de spelling hebben worden vervolgcursussen georganiseerd over de inhoud en het juiste gebruik van Papiamentu", verklaarde ged Franco. De bestuurders blijven niet achter, vervolgde hij. Ook de gedeputeerden en raadsleden van Curacao volgen voortaan elke dinsdag drie uur 's middags een cursus "Ortografia". Hij gaf de garantie dat "ook wij hard zullen werken en ons best doen, opdat het eindresultaat even goed is als die van vanmiddag".